

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MARLOWE

DR. FAUSTUS

Çeviren:
İrfan Şahinbaş

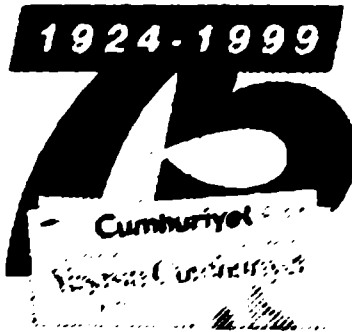

Cumhuriyet

CHRISTOPHER MARLOW

DOKTOR FAUSTUS
(Doctor Faustus)

İngilizceden çeviren:
İrfan ŞAHİNBAŞ

75. yıl coşkusuyla...

Hümanizma ruhunu anlama ve duymada ilk aşama, insan varlığının en somut anlatımı olan sanat yapıtlarının benimsenmesidir. Sanat dalları içinde edebiyat, bu anlatımın düşünce öğeleri en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir ulusun, diğer ulusların edebiyatlarını kendi dilinde, daha doğrusu kendi düşüncesinde yinelemesi; zekâ ve anlama gücünü o yapıtlar oranında artırması, canlandırması ve yeniden yaratması demektir. İşte çeviri etkinliğini, biz, bu bakımdan önemli ve uygarlık davamız için etkili saymaktayız. Zekâsının her yüzünü bu türlü yapıtların her türlüüne döndürebilmiş uluslarda düşüncenin en silinmez aracı olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyatın, bütün kitlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir etkisi vardır. Bu etkinin birey ve toplum üzerinde aynı olması, zamanda ve mekânda bütün sınırları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi ulusun kitaplığı bu yönde zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir. Bu bakımdan çeviri etkinliğini sistemli ve dikkatli bir biçimde yönetmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemeyen Türk aydınlarına şükran duyuyorum. Onların çabalarıyla beş yıl içinde, hiç değilse, devlet eliyle yüz ciltlik, özel girişimlerin çabası ve yine devletin yardımıyla, onun dört beş katı büyük olmak üzere zengin bir çeviri kitaplığımız olacaktır. Özellikle Türk dilinin bu emeklerden elde edeceği büyük yararı düşünüp de şimdiden çeviri etkinliğine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okurunun elinde değildir. 23 Haziran 1941.

Milli Eğitim Bakanı
Hasan Âli Yücel

SUNUŞ

Cumhuriyet’le başlayan Türk Aydınlanma Devrimi’nde, dünya klasiklerinin Hasan Âli Yücel öncülüğünde dilimize çevrilmesinin, kuşkusuz önemli payı vardır.

Cumhuriyet gazetesi olarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında, bu etkinliği yineleyerek, Türk okuruna bir “Aydınlanma Kitaplığı” kazandırmak istedik.

Bu çerçevede, 1940’lı yıllardan başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı’nca yayınlanan dünya klasiklerini okurlarımıza sunmaya başladık.

Büyük ilgi gören bu etkinliği Milli Eğitim Bakanlığı’nca yayınlanmamış -ancak Aydınlanma Devrimi yarıda kalmasaydı yayınlanacağına kesinlikle inandığımız- dünya klasiklerini de katarak sürdürüyoruz.

Cumhuriyet

CHRISTOPHER MARLOWE VE DOKTOR FAUSTUS ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ

Christopher Marlowe'un yaşamıyla ilgili fazla bir şey bilinmemektedir. 1564'te Canterbury'de doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini Canterbury'de yaptıktan sonra, bir tanıdığın yardımıyla Cambridge Üniversitesi'ne girmiş, 1587'de de üniversiteyi bitirmiştir. 1593'te Londra'da bir meyhanede, daha yirmi dokuz yaşındayken, bir kadın yüzünden bıçaklanarak öldürüldüğü söylenir. Yaşamının oldukça hareketli geçtiği, siyaset entrikalarına sapıp Elizabeth'in buyruğunda, Fransa'da casusluk yaptığı sanılmaktadır; felsefe ve din üzerine düşüncelerinin tehlikeli sayıldığını; dinsizlikle ve birtakım cinsel ahlaksızlıklarla suçlandığını gösteren kanıtlar vardır.

Yükseköğrenimini bitirdikten sonra yirmi üç yaşında Londra'ya gelen Marlowe burada oldukça geniş bir tiyatro etkinliğiyle karşılaşılıyor. 1576'dan başlayarak belediye yetkililerinin karşı çıkmalarına karşın, Londra'da birkaç tiyatro binası kurulmuştur; ün ve para peşinde koşan genç üniversite mezunları bu tiyatrolar için oyunlar yazmakta,

başarılı da olmaktadır. Marlowe hemen tiyatro yaşamına atılıyor ve daha ilk yapıtıyla büyük bir ün kazanıyor. Bu yapıt, iki bölümden oluşan *Tambourlaine the Great*'dir (Büyük Timur).

Marlowe'a göre Timur, ele geçirdiği ülkelerle eski zamanların herhangi bir kahramanını gölgede bırakan bir komutandır; insan aklının alamayacağı derecede istekleri olan bu kahraman son derece acımasızdı da. Marlowe, Timur'un bu güç tutkusunu onaylıyor; çünkü o, insanlara ve tanrılara meydan okuyan bir insan örneğidir; hiçbir düşman onu alt edemiyor, ölümden başka hiçbir düşman... Fakat insan, dünyada ünlü olmanın, saygın olmanın engin tadına varduktan sonra ölümün ne önemi olabilir? Marlowe'a göre "meyvaların en olgunu, tam mutluluk, dünyalık bir tacın tatlı görünümüdür." Timur gibi bir kahramanı böyle yürekli ve görkemli çizmek İngiliz tiyatrosunda o zamana kadar eşi görülmemiş bir olaydır.

Marlowe, *Tambourlaine*'den sonra tiyatroya üç yapıt daha vermiştir: *Doctor Faustus* (1585), *The Jew of Malta* (1590), *Edward II* (1590).

The Jew of Malta da (Maltalı Yahudi), Marlowe'un ilk oyunlarındaki şiir ve canlandırdığı kahramanlarda o görkem yoktur. Bu oyun melodrama kadar iner: Hristiyanların kötü davranışlarıyla karşılaşan Yahudi Brabas, insanlığa, aldatma ve yalan dolanla karşılık vermeye karar verir ve bu kararını bir sürü çılgınca, inanılmayacak cinayet işleyerek yerine getirmeye çalışır.

Edward II daha ölçülü bir oyundur ve yapısı bakımından Marlowe'un öteki oyunlarından daha dengelidir. Konusu İngiliz tarihinden alınmıştır.

Marlowe'un özellikle ilk iki tragedyası bize yazarın kişiliğiyle ilgili iyi bir fikir vermektedir. *Tambourlaine*'de şu dizelere rastlıyoruz:

*Tehlike mutluluğun başlıca yoludur;
Ün ve onura ulaştıran da kararlılıktır;
Can attığım şeyler erişemediğim şeylerdir.*

Faustus'ta da şunları okuyoruz:

Ah bu bilimde (büyücülükte) yorulmadan çalışanı ne geniş bir dünya bekler; zevk, onur, erk, hem de eksiksiz erk hep onundur.

Bu sözler, yaşamın sınırlarını aşarak, sıradanlığından, yetersizliğinden, bilgisizliğinden kurtulmak, maddi ve manevi zenginlikler içinde yaşamak isteyen tutkulu, gururlu bir adamın sözleridir; bu adam, Marlowe'dur.

Marlowe'un, Timur ve Faustus gibi kahramanlar seçerek, onların istek ve özlemlerini yansıtmak istemesi, oyunlarında yalnızca bir kişiye, hem de bu kişinin yalnızca bir yönüne önem vermesine neden olmuştur. Öteki kişiler renksiz, belirsiz kalmaktadır. Marlowe'un oyunlarında Shakespeare'in o geniş dünyası yoktur. Diğer yandan, oyunların yalnızca bir kişinin yaşamıyla sınırlandırılmış olması olayları da etkilemektedir. Gerek *Tambourlaine*, gerek *Faustus* birbirine çok gevşek bağlanmış tablolardan oluşmaktadır.

Buna karşılık Marlowe'un İngiliz tiyatrosuna yaptığı en büyük hizmet dil alanında olmuştur. Marlowe, traged-

yada “blank verse”in (*) ne kadar etkili olabileceğini göstermiş olan ilk ozandır. Ondan önce “blank verse”le yazmış dramcılar yok değildir; fakat bu biçimin ancak Marlowe’un elinde olanakları anlaşılmış, müziği tadılmış, coşku-
ların anlatımına ne kadar uygun olduğu görülmüştür. Bu alanda Shakespeare’in Marlowe’a olan borcu büyüktür.

Doktor Faustus

1540 ile 1585 arasında Almanya’da çıkan bazı yazılardan anlaşıldığına göre Johann Faustus adında bir adam kendini büyücülüğe vermiş ve bu bilimde büyük başarılar elde etmiş. 1488’e doğru doğmuş olan bu adamın, daha gençken gizli bilimlere yeteneği olduğu görülmüş, Wittenberg veya Heidelberg üniversitesinden ya hekim, ya da tanrıbilim doktoru olarak çıktıktan sonra köy köy, kent kent dolaşarak becerilerini halka göstermeye başlamış. Sözde şeytan kayınbiraderiymiş ya da her zaman yanında bulundurduğu köpek şeytanmış... Kendisini gören ve görmeyenler arasında büyük bir ün kazanan Faustus’u, bir gece Würtemberg’te bir handa şeytan öldürmüş; sabahleyin odasında yerde bulmuşlar; yüzü kötü bir biçimde öldüğünü gösteriyormuş.

Faustus’un böyle acı bir biçimde ölüşü, halkta, ruhunu gerçekten şeytana sattığı ve gerçek bir büyücü olduğu kanısını güçlendirmiş, kulaktan kulağa duyulmuş olan bütün büyücülük öyküleri bu adama yüklenmiş, Faustus adı çevresinde bir söylence oluşmuştur. Sonunda 1587’de çıkan *Faustbuch* ile bu söylence son biçimini almıştır.

(*) Blank verse: Dizeleri bir kısa bir uzun, ya da bir vurgusuz bir vurgulu on heceli, uyaksız şiir biçimi.

Faustbuch, Faustus'un öğrenim yıllarını, nasıl sihirbazlığa sapıp ruhunu şeytana sattığını, gösterdiği mucizeleri ve ölümünü anlatır. Marlowe, tragedyasının konusunu işte bu *Faustbuch*'un İngilizce çevirisinden almış, fakat konuyu tümüyle başka bir biçimde işlemiştir:

“Bilgiye susayıp dünyanın bilgi sınırlarını aşmak için şeytanın yardımını isteyen Faustus'un isteklerinin enginliğini *Faustbuch* değerlendirememekte, Faustus'u basit bir büyücü, bir kötülük örneği olarak göstermektedir. Fakat Marlowe, Faustus'u, hem kendi kişiliği, hem de içinde yaşadığı İngiliz Rönesans'ı açısından görmüştür. Klasik dünyanın insan zekâsının olağanüstülüğünü gösteren yapıtları, denizleri aşarak yeni yeni ülkeler bulan İngiliz gemicilerinin yürekliliği, o zamana kadar erişilemeyen şeylerin artık elde edilebileceğini müjdelemektedir. Bu başarılar karşısında insanın gurur ve tutkularının artmamasına olanak yoktur. Kendini doyuma erdirmeyen dar dünyasından sıyrılarak, maddi, manevi zenginlik, güzellik ve güç peşinde koşan Faustus, isteklerindeki gözüpeklik, düşlemlerinin genişliği, tutkuları, umutları, bocalamaları, acıları ve sonunda daha üstün güçler karşısındaki yenilgisiyle yalnızca Rönesans insanının bir örneği olarak belirmiyor, bütün insanlığı yansıtıyordu. Goethe de Faustus'u kafasında böyle canlandırmıştır; fakat bu yolda ilk adımı atan Marlowe olmuştur.”

Doktor Faustus'un yapısı çok yalındır ve yapıt on dört tabloda oluşmaktadır. En başarılı olmuş ve ilgimizi en çok çeken sahneler Faustus'un iç savaşımını, kararsızlıklarını, ölümünü gösteren sahnelerdir. Goethe, *Doktor Faustus*'u çok beğendiğini, bir ara çevirisini yapmak istediğini ve İn-

giliz tiyatro dünyasının salt Shakespeare'le övünmemesi gerektiğini söylemiştir.

Doktor Faustus'un zayıf yanı gülünç sahnelerdir. Bunları Marlowe'un yazmadığını savunanlar da vardır; bu sahneler Faustbuch'da yoktur ve belki bu kadar ağır bir tragedyanın izleyiciler üzerindeki etkisini azaltmak için başkalarınca eklenmiştir. Hem zaten *Doktor Faustus*'un birçok sahnesinin ortadan yittiği de söylenmektedir.

Doktor Faustus'un Türkçeye çevirisi 1604 quarto bas-kısı temel alınarak yapılmıştır.

DOKTOR FAUSTUS'UN ACIKLI ÖYKÜSÜ

Oyundaki kişiler

PAPA

LORRAİNE KARDİNALİ

ALMANYA İMPARATORU

VANHOLT DÜKÜ

FAUSTUS

VALDES *Faustus'un dostu*

CORNELIUS *Faustus'un dostu*

WAGNER *Faustus'un uşağı*

SOYTARI

ROBİN

RALPH

MEYHANECİ

AT CAMBAZI

ŞÖVALYE

YAŞLI BİR ADAM

Üniversiteliler, papazlar, hizmetçiler

VANHOLT DÜŞESİ

LUCİFER

BELZEBUB

MEPHISTOPHILIS

MELEK

ŞEYTAN

Yedi büyük günah

ŞEYTANLAR

BÜYÜK İSKENDER,

âşığı ve Helena giyiminde cinler

KORO (Tek kişidir.)

(Koro girer.)

KORO

Biz şimdi savaş tanrısının Kartacalılara yardım ettiği Trasimennus (1) ovalarında dolaşmıyoruz; tahtların yıkıldığı o kral saraylarında, aşk eğlentilerinde gülüp oynamıyoruz; ozanımız, göklere yaraşan şarkısıyla yiğitlikle başarılan büyük işlerin görkemini de söylemiyor. (2) Size, yalnızca Faustus'un başına gelen iyi ya da kötü şeyleri göstereceğiz; sonuna kadar bekleyip kararınızı verin ve bizi alkışlayın. Şimdi Faustus'un çocukluğundan başlayalım:

Faustus, Almanya'da Rhode adında bir kentte yoksul bir aileden doğdu. Büyüdü; Wittenberg'e gitti; orada ona akrabaları baktı. Tanrıbilimde öyle çabuk ilerledi, bilimin verimli bahçesini öyle çabuk bezedi ki, onu da az bir zamanda doktor adıyla bezediler. Tanrıbilimin o güzel konularını tartışmak en tatlı zevkleri gerilerde bıraktı. Sonunda bilgisiyle kabararak, büyük bir gururla, mum kanatlarının erişemeyeceği yerlere çıktı; gökler de, kanatlarını eriterek, düşüşünde elbirliği ettiler: çünkü Faustus, şeytanca

bir işe kapılarak, bilgisinin altın vergileriyle şişerek, o yok olası büyücülüğe doymak bilmez bir istekle sarıldı. Onca, büyüden daha tatlı bir şey yok... Büyüyü sonsuz mutluluğa bile yeğliyor. İşte, bakın, şimdi bu adam çalışma odasında oturuyor.

SAHNE I

(Faustus, çalışma odasında.)

FAUSTUS

Ne öğreneceksen artık karar ver, Faustus; öğreneceğin şeyin de derinliklerini araştırmaya başla: Sana doktor sanını verdikleri için görünüşte tanrıbilimle uğraş ama her bilginin ta sonuna kadar git; bütün yaşamını da Aristo'nun yapıtları içinde geçir. Canım analitik (3), beni sen büyüledin! *Bene disserere est finis logices.* (4) İyi tartışmak... mantığın bütün amacı bu mu? Bu bilgi daha da büyük bir şey yaratamıyor mu? Öyleyse, bırak... Artık okuma.. Sen bu amaca çoktan ulaştın: Faustus'un zekâsına daha engin bir alan gerek: *On kai me on* (5) uğurlar olsun sana! Sen gel Galenus (6): madem ki *ubi desinit philosophus, ubi incipit medicus* (7), hekim ol, Faustus, altın yağ... İyileşmez hastalıkları iyileştirip sonsuz üne kavuşursun. *Summum bonum medicinae sanitas* (8), hekimliğin amacı bedenimizin sağlığıdır. Ama Faustus, sen bu amaca ulaşmadın mı?

Her günkü sözlerin bile Hipokrates'in (9) buyrukları sırasına geçmedi mi?    tlerin, koca kentleri vebadan kurtaran, binlerce umutsuz hastalığı iyi eden    tlerin, birer anıt gibi duvarlara asılı değil mi? Oysa sen h l  Faustus'sun, bir insansın h l . İnsanları sonsuza kadar ya atıp,  l leri yeniden yaşama kavu turabilseydin, i te o zaman bu u ra ın bir değeri olurdu. Hekimlik, sana da u urlar olsun! Nerede Justinianus ? (10) *Si una eademque res legatur duobus, alter rem, alter valorem rei* (11)... İ te bayağı miras i lerinde güzel bir hukuk konusu! *Exhaereditare filium non potest pater, nisi* (12)... İ te Justinianus'un temel ilkelerinin, yeryüzündeki bütün hukukun konusu; bunu öğrenmek, amacı az bir para kazanmak olan, kiralanmış uçaklara yakı ır. Benim için çok kölece, çok maddi.

Yine de en iyisi galiba tanrıbilim: Jeronimus'un (13) kutsal kitabını al, Faustus, iyice bak. *Stipendium peccati mors est* (14), evet... *stipendium*... günahın bedeli ölüm... a ır bu. *Si peccasse negamus, fallimur, et nulla est in nobis veritas* (15); hiç günahımız yok dersek, kendimizi aldatırız, içimizde doğruluk yok demektir. Peki ama, nasılsa günah i leyece iz, demek  lece iz, hem de sonsuza kadar  lece iz. Ne garip öğreti, bu? ah, *che sera sera* (16)...ne olacaksa olur. Tanrıbilim, sana da u urlar olsun!

 u büyücülerin do a  st  yapıtları,  u büyü kitapları, ne güzel şeyler... Çizgiler, daireler, mühürler, harfler, işaretler... (17) İ te, Faustus bunları öğrenmeye can atıyor. Ah, bu bilimde yorulmadan çalışanı ne geniş bir evren bekler: zevk,  n, erk, hem de tam erk, hep onundur. De i meyen kutuplar arasında devinen her şey buyru umda olur; im-

paratorlar, krallar yalnızca ülkelerinde söz geçirebilir; rüzgârları estirebilir mi? bulutları yarabilir mi? Fakat bu bilimde usta olan, insan zekâsının uzanabileceği yerlere kadar egemen olur. İyi bir büyücü güçlü bir tanrıdır. Haydi Faustus, uğraş, didin ki sen de bir tanrı olasın.

(Wagner girer.)

Wagner, Alman Valdes'le Cornelius'a (18) çok sevdiğim o arkadaşlarıma selamlarımı götür, söyle, hemen gelip beni görsünler.

WAGNER

Başüstüne, efendim.

FAUSTUS

Ne kadar çalışırsam çalışayım, onlarla konuşup onlara danışmam, tek başıma çalışmamdan daha yararlı olur.

(Bir melek bir şeytan girer.)

MELEK

Ah Faustus, bırak şu yok olası kitabı, gözlerini çevir ondan... ruhunu yanlışla saptırır, Tanrının öfkesini başına çeker... Kutsal kitapları oku. Bu seninki Tanrı'ya karşı gelmektir.

ŞEYTAN

. Yürü, Faustus, yürü... Bu ünlü bilgide ilerle; bütün doğanın zenginliği bunun içindedir: Zeus göklerde neyse, sen de yerde bütün her şeye egemen ol..

(Melekle şeytan çıkarlar.)

FAUSTUS

Ah, beni de sürükleyen düşünceler, işte hep bunlar! Cinlere, ne istersem getirteyim mi? Bütün karışık işleri benim için çözsünler mi? İstedğim herhangi delice bir işi yaptırayım mı? Onları Hindistan'a uçuracağım, altın getirsinler; okyanusu tarayıp, parlak inciler bulsunlar; yeni dünyanın bütün köşelerinde hoş meyvalar, hükümdarların ağzına layık yiyecekler arasınlar; başka illerin düşünürlerini bana anlatsınlar; bütün yabancı kralların gizlerini söylesinler; bu cinlere ben, bütün Almanya'nın çevresini pirinç duvarlarla ördürecek, güzel Wittenberg'i Ren'in akar suları ile çevirteceğim; öğrenciler süslü süslü giysiler giysinler diye bütün okulları ipekle dolduracağım; getirdikleri parayla asker toplayıp Parma Prensi'ni (19) topraklarımızdan kovacağım ve bütün illerimize tek kral olarak ben egemen olacağım. Bana köle olacak o cinlere ben, Anvers köprüsüne sürülen ateş gemisinden (20) daha garip yeni araçlar buldurtup, savaşa karşı koyacağım.

(Valdes'le Cornelius girerler.)

Buyurun Valdes, Cornelius, bilgece sözlerinizden yararlanırdın beni. Valdes, sevgili Valdes, Cornelius, bilin ki söyledikleriniz sonunda beni sardı; artık kendimi gizli bilimlere, büyüye veriyorum. Yalnızca sözleriniz değil, düşlemim de, artık başka hiçbir şeyle uğraşmayacak zihnim de beni bu yola götürdü; büyücülükte usta olmaktan başka hiçbir düşüncem yok artık. Felsefe, iğrenç, anlaşılması güç; hukuk, hekimlik, sıradan insanlar için; tanrıbilim üçünün en aşağısı: tatsız, acımasız, hiçbir özelliği olmayan, nefret edilecek şey. Ah beni büyücülük tutsak aldı, kavradı, büyücülük.. İyi dostlarım, giriştiğim bu işte bana yardım edin; kısa önermelerle Alman papazlarının hepsini susturan, Wittenberg'in övündüğü seçkin gençleri, cehenneme inen sevgili Musaeus'un (21) başına üşüşen şeytanlar gibi davalarımı koşturan ben, çağırdığı düşlemlerle bütün Avrupa'nın kutladığı Agrippa (22) kadar usta olacağım.

VALDES

Faustus, bu kitaplar, senin zekân, bizim de deneyimimiz, bütün ulusların büyük beğenisini, saygısını üzerimize çekecek. İspanyol efendilerini sayan Amerika yerlileri gibi bütün öğelerin ruhları bize, üçümüze hizmet edecek; istediğimiz zaman aslan olup bizi koruyacak; elde mızrak Alman binicileri veya Laponya devleri olarak yanımızda gidecekler; bazen kadın, bazen kız giyimine girecekler; gök gibi parlak zarif alınları aşk ecesinin ak memelerinden daha güzel olacak; Venedik'ten servet dolu koca gemiler, Amerika'dan her yıl yaşlı Philip'in kasalarını dolduran al-

tın postu (23) getirecekler... Yalnızca, bilgin Faustus, kararından dönmemen gerek.

FAUSTUS

Sen nasıl yaşamaya kararlıysan, Valdes, ben de buna öyle kararlıyım; onun için “kararından dönmemen gerek” deme.

CORNELIUS

Büyünün mucizelerine bir dalarsan, Faustus, başka kitaplara bir daha bakmazsın. Yıldız bilgisini iyice kavramış, dil öğrenmiş, madenlerden anlayan kişide büyücülük için gereken her şey var demektir. Onun için hiç kuşku duyma Faustus, ünlü olacaksın; bu ustalığın için sana akın akın insanlar gelecek; Delphoi'daki tanrı sözcüsüne bile bu kadar giden olmamıştır. Cinler bana, denizleri kurutabiliriz, batmış yabancı gemilerin servetlerini, babalarınızın, toprağın o kat kat derinliklerine sakladıkları zenginlikleri çıkarıp getirebiliriz, diyorlar... Söyle, Faustus, söyle, daha neyimiz eksik?

FAUSTUS

Hiçbir şeyimiz, Cornelius, hiçbir şeyimiz. Ah bütün bunlar ruhuma ne kadar sevinç veriyor! Haydi, birkaç büyü öğretin de, sık bir koruya gideyim, büyü yapayım, mutluluğa hemen kavuşayım.

VALDES

Öyleyse hemen ıssız bir koruya git, Bacon'un (24), Albanus'un (25) yapıtlarını, İbranilerin *mezmurlarını*, *İncil*'i yanına al (26)... daha ne gerekiyorsa, buradan gitmeden söyleriz.

CORNELIUS

Valdes, önce büyülü sözleri öğret; sonra Faustus büyü yöntemlerini öğrenir, bilgisini kendi kendine dener.

VALDES

Faustus, önce sana ana ilkeleri öğreteceğim; sonra sen büyük bir olasılıkla benden daha bilgin olacaksın...

FAUSTUS

Öyleyse gelin, birlikte yemek yiyelim; yemekten sonra tüm bunların özünü inceleriz. Ne yapabilirim, yatmadan önce denemek istiyorum. Bu gece büyü yapacağım... ölümüm demek bile olsa, büyü yapacağım, büyü...

(Çıkarlar.)

SAHNE II

Faustus'un evinin önü.

(İki üniversiteli girer.)

1. ÜNİVERSİTELİ

Ne oldu acaba Faustus'a? "İşte böylece kanıtlıyorum"
diye sınıflarımızı çınlatır dururdu.

2. ÜNİVERSİTELİ

Şimdi öğreniriz, işte uşağı geliyor.

(Wagner girer.)

1. ÜNİVERSİTELİ

Hey, bana bak; efendin nerede?

WAGNER

Gökteki Tanrı bilir.

2. ÜNİVERSİTELİ

Ne, sen bilmiyor musun?

WAGNER

Bilmez olur muyum? Tanrı bilir demekten ben bilmiyorum anlaşılmaz ki!

1. ÜNİVERSİTELİ

Haydi oradan, eğlenmeyi bırak; efendin nerede, sen bize onu söyle.

WAGNER

Çıkarsamanız hiç de mantığa uygun değil; sizin gibi doktor olacakların dayanacağı usavurmalarından da çok uzak... Yanlışınızı kabul edin ve dikkat edin.

2. ÜNİVERSİTELİ

Peki ama, Faustus nerede biliyorum, demedin mi?

WAGNER

Tanığınız var mı?

1. ÜNİVERSİTELİ

Var ya... ben duydum.

WAGNER

İnsanın hırsız olup olmadığı suç ortağından sorulmaz ki!

2. ÜNİVERSİTELİ

Demek söylemeyeceksin!

WAGNER

Söyleyeceğim, söyleyeceğim... ama bilisiz olmasaydınız, böyle bir soru sormazdınız. Faustus *corpus naturale* olduğundan *mobile* (11) değil midir? Öyleyse bana nasıl böyle bir şey sorabiliyorsunuz? Ama bereket versin, soğukkanlıyım; çabuk öfkelenmem; hovardalığa (aşka demek istiyorum) eğilimim var; yoksa sizi, yemek odasına kırk ayaktan fazla yaklaştırmazdım; hele mahkeme toplansın, sizin de yenip yutulacağınıza eminim ya... İkinizi de böylece mat ettikten sonra, şöyle dikkatli, ölçülü bir öğretmen edası takınarak size şunu derim: Gerçekten, benim sevgili kardeşlerim, efendim içerde Valdes ve Cornelius'la yemek yiyor. Elimde tuttuğum şu şarabın dili olsaydı, siz ulu kişilere yeterli bilgiyi verirdi, sanıyorum. Haydi benim sevgili kardeşlerim. Tanrı sizi mutlu etsin, kurtarsın, korusun, benim sevgili kardeşlerim, benim sevgili kardeşlerim.

1. ÜNİVERSİTELİ

Eyvah! Faustus, Valdes'le Cornelius'un bütün ilimiz-

de yüzlerini kara eden o yok olası bilime kendini vermiş olmasın!

2. ÜNİVERSİTELİ

Yabancımlı olsaydı, kendisini tanımasaydım da ona gene de acırdım. Haydi gel, gidelim, rektöre haber verelim; belki öğüt verir, Faustus'u kurtarır.

1. ÜNİVERSİTELİ

Korkarım onu hiçbir şey kurtaramayacak.

2. ÜNİVERSİTELİ

Gel, gel, bir deneyelim.

(Çıkarlar.)

SAHNE III

Bir koru.

(Faustus büyü yapmaya gelir.)

FAUSTUS

Orion'un (28) yaş yüzünü görmeye can atan toprağın karanlık gölgeleri, güney ülkesinden göklere yayılıyor, kara soluklarıyla gökyüzü boğuluyor; haydi Faustus, artık büyülerine başla; bak bakalım, şeytanlar buyruklarını dinleyecekler mi? Onlara o kadar yalvardın, o kadar saçılar saçtın! Bu dairenin içinde Yahova'nın sağdan soldan harfleri değiştirilerek yazılmış adı var, kutsal azizlerin kısaltılmış adları, göğün bütün belirtilerinin biçimleri; yıldızların yerlerini gösteren çizelge, gezegenlerin bütün işaretleri; cinleri görünmeye zorunlu kılan her şey var... Onun için korkma, Faustus, diren, büyüünün başarabileceği en büyük şeyleri dene. - *Sint mihi Acherontis propitii! Valeat numen triplex Jehovae! Ignei, aerii, aquatani spiritus, salve! Orientis princeps Belzebub, inferni arrentis monarc-*

ha, et Demogorgen, propitiamus vos, ut appareat et surgat Mephistophilis, quod iumeraris: per Jehovam, Gehennam, et consecratam aquam quam nunc spargo, signumque eruis quod nunc facio, et per vota nostra, ipse nunc surgat nobis dictatus Mephistophilis! (29)

(Mephistophilis girer.)

Buyuruyorum sana, git giyimini değiştir; bu irkin kılıkla bana hizmet edemezsin. Haydi ekil; yaşlı bir Fransisken papazı ol da yle gel... şeytana en yakışanı işte o kutlu giysidir. *(Mephistophilis ıkar.)* Görüyorum, bylerimde büyük bir g var. Bu bilimde usta olmayı da kim istemez? řu Mephistophilis ne uysal, ne söz dinler, ne alçak-gnl! Büyünün, bylerinin gücüdür işte bu: Faustus, artık büyücülerin piri oldun; o koca Mephistophilis'e buyuruyorsun: *Quin regis Mephistophilis fratris imagine. (30)*
(Mephistophilis Fransisken papazı giyiminde girer.)

MEPHISTOPHILIS

Söyle Faustus, ne istiyorsan yapayım.

FAUSTUS

Ben yaşadıkça bana hizmet edecek, Faustus ne isterse yapacaksın; ayı yörüngesinden ek, düşür, bütün dünyayı denizlere boğ dese bile.

MEPHISTOPHILIS

Ben yüce Lucifer'in (31) buyruğu altındayım; onayı

olmazsa senin istediğini yapamam; biz onun buyrukları dışına çıkamayız.

FAUSTUS

Bana görünmeni o buyurmadı mı?

MEPHISTOPHILIS

Yoo, buraya kendi isteğimle geldim.

FAUSTUS

Seni böyle kaldıran, buralara getiren benim büyüle-
rim değil mi, söyle?

MEPHISTOPHILIS

Öyle ama, dolaylı olarak. Biri Tanrı'nın adına acı çek-
tirir, kurtarıcısı İsa'yı, Kutsal Kitabı yadsımaya kalkarsa
biz onun ulu ruhunu elde ederiz umuduyla uçar geliriz. Şu
da var: O, bizi çağırmak uğruna cehennem yolunu tutmuş
olmalıdır; yoksa yerimizden kımıldayamayız bile; bu yol-
ların da en kısası Üçlüyü (22) yadsımak, büyük bir bağlı-
lıkla cehennem hükümdarına tapmaktır.

FAUSTUS

Faustus bunları çoktan yaptı!.. Kendisini tümüyle ada-
dığı Belzebub'dan başka bir baş olmadığını da çoktan ka-

bul etti. O “cehennemlik” sözü Faustus’u korkutmuyor; onun için cennet, cehennem hep bir; varsın ruhu o eski düşünörlere kavuşsun! Ama haydi, insanların ruhu üzerine şu boş konuşmayı bırakalım da, sen bana, senin efendin Lucifer kimdir, onu söyle.

MEPHISTOPHILIS

Bütün cinlerin yöneticisi, başı.

FAUSTUS

Lucifer bir zamanlar melek değil miydi?

MEPHISTOPHILIS

Evet, Faustus, hem de Tanrı’nın en çok sevdiği melek.

FAUSTUS

Peki, nasıl olmuş da şimdi şeytanların hükümdarı olmuş!

MEPHISTOPHILIS

Hep artıp giden kendini beğenmişliği, saygısızlığı nedeniyle Tanrı onu göklerden kovdu, attı.

FAUSTUS

Ya siz? Lucifer’le yaşayan sizler kimsiniz?

MEPHISTOPHILIS

Lucifer'le birlikte düşen, Lucifer'le birlikte Tanrımıza ayak direyen, Lucifer'le birlikte sonsuz ilence gömülen karayazılı ruhlar.

FAUSTUS

İlence gömülen mi? Nerede?

MEPHISTOPHILIS

Cehennemde.

FAUSTUS

Peki, nasıl oluyor da şimdi cehennemde değilsin?

MEPHISTOPHILIS

Cehennemdeyim, Faustus, cehennemde... Burası da benim için cehennem... Ben, Tanrı'nın yüzünü görmüş, cennetin o hiç tükenmeyecek sevincini tatmış olan ben, sonsuz mutluluktan yoksun olmakla bin cehennem acısı çekmiyor muyum sanırsın? Ah! Faustus, titreyen yüreğime korku veren şu boş sorularını bırak.

FAUSTUS

Ne! Cennetin mutluluğundan yoksun kaldım diye ko-

ca Mephistophilis böyle acı mı duyuyor? Öyleyse, erkekçe gözüpeklik nedir, Faustus'tan öğren; artık hiç elde edemeyeceğin mutluluk için alçalma, git, ulu Lucifer'e bildir: Faustus ölçüsüz düşünceleriyle Tanrı'ya karşı gelip kendini sonsuz ölüme mahkum etti; ruhunu Lucifer'e sunuyor. Karşılık olarak yirmi dört yıl bağışlamasını, tam bir doyum içinde yaşatmasını istiyor; seni de hep hizmetimde bulundurarak; ne istersem verecek, ne sorarsam söyleyeceksin; düşmanlarımı öldürecek, dostlarıma yardım edeceksin; isteklerime hep boyun eğeceksin... Haydi, git güçlü Lucifer'e; gece yarısı çalışma odamda beni bulur, efendin ne diyor söylersin.

MEPHISTOPHILIS

Başüstüne, Faustus.

(Çıkar.)

FAUSTUS

Gökteki yıldızlar sayısınca ruhum olsaydı, yine hepsini şu Mephistophilis'e verirdim: O beni dünyaya egemen kılacak. Esen yeller içinden köprüler kurup okyanusları ordularla aşacağım; Afrika kıyılarını çeviren tepeleri birleştirecek, Afrika'yı İspanya'ya, her iki ülkeyi de tacıma bağlayacağım; imparator da, Almanya'da her hükümdar da ancak benim iznim olursa yaşayabilecek... Artık her isteğimi elde edebildiğime göre, gideyim, Mephistophilis gelinceye kadar şu bilimin incelikleri üzerinde düşüneyim.

SAHNE IV

Bir sokak.

(Wagner'le bir soytarı girer.)

WAGNER

Hey, çocuk! gel bakalım buraya.

SOYTARI

Ne! Çocuk mu? Vay anasını, çocuk diyor be! Sen benim gibi böyle keçi sakallı çok bebek gördün galiba... çocukmuş!

WAGNER

Söyle, adam, paran var mı?

SOYTARI

Var ya, üstüme başıma baksana: pare pare!

WAGNER

Zavallı köle! bak yoksulluk çıplaklığıyla nasıl eğleniyor! Çapkın çırcıplak, bir işi de yok.. o kadar aç ki, eminim, kanlı bir koyun budu için bile ruhunu şeytana verir.

SOYTARI

Nasıl! ruhumu şeytana satmak mı? Hem de kanı üstünde bir but için, ha! Haydi oradan, dostum: Meryem hakkı için, bu kadar büyük fiyata söyle kızarmış, terbiyeli bir but isterim.

WAGNER

Peki, bana hizmet eder misin? Seni *Quin mihi discipulus* (33) diye tanıtırım.

SOYTARI

Nasıl, yani?

WAGNER

Sana çubuklu çubuklu ipekler giydiririm; bit otunu da unutmam.

SOYTARI

Sen bit pazarından mısın be? Zaten böylelerin babasından ne kalırsa bit pazarına gittiğini bilirdim.

WAGNER

Sersem, bit otu diyorum.

SOYTARI

Ha, ha... bit otu!.. Ama, senin adamın olursam bitten boğulurum.

WAGNER

Benimle gel, gelme, nasıl olsa boğulacaksın... Haydi, adam, bırak şu alayı; yedi yıl için benim hizmetime gir, yoksa üstündeki bitleri şeytan yapar, seni parça parça ettiririm.

SOYTARI

Bak dinle, boş yere yorulma... yeme içme için para vermişler gibi onlar zaten etlerimi didik didik ediyorlar.

WAGNER

Peki, beni dinle, adam; al şu Fransız parasını...

SOYTARI

Fransız paparasını mı, o da ne?

WAGNER

Ne mi? Fransız altını.

SOYTARI

Fransız altını ha!.. Pöh!.. ne edeyim ben onu?.. Sen bana İngiliz metelikleri ver, daha iyi.

WAGNER

Artık bir saatin kaldı, sonra şeytan nerede isterse, ne zaman isterse gelip seni alacak.

SOYTARI

Yoo, yoo, al Fransız paparalarını, al...

WAGNER

Almayacağım, istemiyorum...

SOYTARI

Al, diyorum.

WAGNER

(Seyircilere.) Siz tanık olun, parayı ona verdim.

SOYTARI

(Seyircilere.) Tanık olun, geri veriyorum.

WAGNER

Şimdi iki şeytan çağıracağım, seni alıp götürsünler.
Baliol, Belcher!

SOYTARI

Senin şu Banyo ile Balyoz'un buraya bir gelsinler, bak ne pataklarım; şeytan olduklarından beri böyle dayak yemişlerdir. Hele birini de öldürdüm mü, o zaman kim bilir ne derler: "Bakın, bakın, şu boru pantolonlu, uzun boylu delikanlıyı görüyor musunuz? Hah, işte şeytanı öldüren o!" ve sonra bütün mahalle bana "şeytan öldüren" der durur.

(İki şeytan girer. Soytarı bağırarak aşağı, yukarı koşar.)

WAGNER

Baliol, Belcher! Haydi, çekilin.

(Şeytanlar çıkar.)

SOYTARI

Ne, gittiler mi? Kahrolsunlar! İğrenç, uzun tırnakları vardı. Biri erkek, biri dişiydi. Bak, sana söyleyeyim, bunu nasıl ayırt edebilirsin: erkeklerde boynuz vardır; dişilerin, çatal ayakları...

WAGNER

Haydi bakalım, arkamdan gel.

SOYTARI

Ama bak dinle, sana hizmet edersem, Banyo ile Bal-yoz'u nasıl çağırabilirim, öğretir misin?

WAGNER

Sana, kendini her biçime sokmayı öğreteceğim: köpek, kedi, sıçan, fare... ne istersen olursun.

SOYTARI

Şuna bak... bir Hıristiyan, nasıl köpek, kedi, sıçan veya fare olurmuş! Hayır efendim, hayır... beni bir şey yaparsan, şöyle ufacık tefecik, güzel, oynak bir pire yap: şuraya ,buraya, her yere gidebileyim...

WAGNER

Peki öyleyse, gel buraya kerata!

SOYTARI

Ama söylediklerimi işittin, değil mi?

WAGNER

Ne, daha mı söyleniyorsun? Baliol, Belcher!

SOYTARI

Aman sus... yalvarırım sana, Banyoyu manyoyu uyu-
tuver.

WAGNER

Maskara herif, bundan böyle bana Wagner hoca de;
ve sol gözünü sağ topuğuma dik, *quasi vestigias nostras*
insistere (34) olsun.

(Çıkar.)

SOYTARI

Aman Tanrım, yine o kötü Felemenkçesine başladı.
Gidelim bari arkasından da hizmet edelim... ne yaparsın?
(Çıkar.)

SAHNE V

Faustus'un çalışma odası.

(Faustus yalnız.)

FAUSTUS

Demek cehennemlik olmak alnımızın yazısıymış, Faustus; kurtuluş yolu da yok... öyleyse Tanrı'yı, cenneti düşünmek neye yarar? Bırak böyle hoş hülyaları, umudu... Tanrı'dan umudunu kes... Belzebub'a inan... Geri dönmek yok, Faustus, kararında diren... Niçin duraklıyorsun? ah, kulaklarıma bir ses: bırak şu büyüü, Tanrı'ya dön! diyor. Evet, Faustus Tanrı'ya dönecek. Tanrı'ya mı? Tanrı seni sevmiyor ki... Senin tanrın kendi özündür, Faustus, Belzebub'a büyük aşkla bağlanan varlığın... Ah! ben ona adak yerleri kuracağım, tapınaklar dikeceğim; yeni doğmuş yavru ruların ılık kanlarını sunacağım.

(Bir melek bir şeytan girer.)

MELEK

Sevgili Faustus, řu ięrenę bilimi bırak...

FAUSTUS

Pişmanlık, dua, tövbe... ne boş sözcükler!

MELEK

Bunlar sana cennet kapısını açacak sözcükler..

şEYTAN

Kuruntu, delilik vergisi... Umutlarını onlara bağlayanları deli eden şeyler...

MELEK

Sevgili Faustus, cenneti, cennetlik şeyleri düşün...

şEYTAN

Hayır Faustus, ün ve zenginlikten başka bir şey düşünme..

(Çıkarlar.)

FAUSTUS

Evet, zenginlik!.. Elbette... Emden (35) derebeyliği

benim olacak. Mephistophilis yanımda olduktan sonra hangi tanrı bana dokunabilir? Hiçbir şeyden korkma, Faustus, hiçbir şeyden kuşku duyma. Gel, Mephistophilis, Lucifer'den sevinçli haberler getir... Daha gece yarısı olmadı mı? Gel, Mephistophilis, gel... *Veni, veni Mephistophile!* (36)

(Mephistophilis girer.)

Söyle bana, efendin Lucifer ne diyor?

MEPHISTOPHILIS

Faustus'a bütün ömrünce hizmet edeceğim, ama bu hizmetimi ruhuyla satın alması gerek.

FAUSTUS

Seni elde etmek için Faustus bunu çoktan göze aldı.

MEPHISTOPHILIS

Ama Faustus, ruhunu resmen vereceksin, kendi kanınla bir senet yazacaksın! Lucifer böyle bir güvence istiyor; kabul etmezsen, hemen cehenneme dönerim.

FAUSTUS

Dur, Mephistophilis! söyle bana; ruhumun Lucifer'e ne yararı olacak?

MEPHISTOPHILIS

Ülkesini genişletecek.

FAUSTUS

Bunun için mi, bizi böyle aldatmaya çalışıyor?

MEPHISTOPHILIS

Solamen miseris socios habuisse doloris. (37)

FAUSTUS

Başkalarına acı çektiren sizler de acı çekiyor musunuz?

MEPHISTOPHILIS

İnsan ruhlarının çektiği kadar engin acılar!.. Haydi söyle Faustus, ruhunu veriyor musun? Senin kölen olurum, sana hizmet ederim, düşünebileceğin şeylerden daha çoğunu veririm.

FAUSTUS

Evet, Mephistophilis, ruhumu veriyorum.

MEPHISTOPHILIS

Öyleyse Faustus, kolunu bıçakla ve ruhunu Lucifer'e

bağla da, bir gün “bu ruh benimdir” diye isteyebilsin. Faustus sen de Lucifer kadar ulu olacaksın.

FAUSTUS

Bak Mephistophilis, sana olan sevgimden kolumu yarıyorum: kendi kanımla, ruhumu Lucifer’e, sonsuz geceye egemen olan Lucifer’e bağlıyorum. Kolumdan damla damla akan şu kana bak; onu isteklerime uygun kıl, Mephistophilis!..

MEPHISTOPHILIS

Ama Faustus, bir senet yazman gerek.

FAUSTUS

Yazacağım... (Yazar.) A! Kanım donuyor, artık yazamayacağım...

MEPHISTOPHILIS

Ateş getireyim, şimdi yine akar...

(Çıkar.)

FAUSTUS

Bu kanımın donması neye belirti acaba? Senedi yazmamı istemiyor mu ki? Niçin akmıyor?.. Sürdürmeyeyim diye mi? *Faustus sana ruhunu veriyor: işte burada dondu!*

Niçin vermeyeceksin, Faustus? Ruhun senin değil mi? Öyleyse gene yaz: *Faustus sana ruhunu veriyor.*

(Mephistophilis bir mangal ateşle gelir.)

MEPHISTOPHILIS

Ateş getirdim, gel, Faustus, kolunu üzerine tut.

FAUSTUS

İşte gene akmaya başladı. Şimdi hemen bitiririm.

MEPHISTOPHILIS

Ah, Faustus'un ruhunu elde etmek için neler yapmam!

FAUSTUS

Cosummatum est. (38) Senet bitti; Faustus da ruhunu Lucifer'e armağan etti. A! Kolumdaki bu yazı da ne? *Homo, fuge:* (39) Nereye kaçacağım? Tanrı'ya mı? Beni cehenneme atar... Yok, yok, duyularım aldanıyor... Yazı fi-
lan yok... Yoo! açıkça görüyorum, işte, şurada yazılı: *homo, fuge...* Ama Faustus kaçmayacak.

MEPHISTOPHILIS

Bari bir şeyler getireyim de gönlü eğlensin!

(Mephistophilis çıkar, biraz sonra şeytanlarla gelir; Faustus'a taçlar, süslü giysiler verirler, dans edip giderler.)

FAUSTUS

Mephistophilis, bu da ne?

MEPHISTOPHILIS

Hiç... gönlünü eğlendireyim, büyücülük neler yapabilir, göstereyim, demiştim.

FAUSTUS

Ben de istediğim zaman ruhları, cinleri çağırabilir miyim?

MEPHITOPHILIS

Elbette Faustus... daha büyük şeyler de yapabilirsin.

FAUSTUS

Öyleyse bu, bin ruh vermeye değer. İşte Mephistophilis al şu kâğıdı, bedenimi, ruhumu bağışlayan senedi... ama, anlaştığımız her şeyi yapman koşuluyla...

MEPHISTOPHILIS

Faustus, cehennem ve Lucifer üzerine ant içerim ki, anlaştığımız her şeyi yapacağım.

FAUSTUS

Öyleyse koşulları okuyayım dinle: 1. *Faustus'un gerek biçimi gerek özü ruh olabilecek.* 2. *Mephistophilis hizmetçisi olacak, buyruğunda bulunacak.* 3. *Faustus ne isterse, Mephistophilis yapacak, getirecek.* 4. *Mephistophilis, Faustus'un odasında veya evinde göze görünmeyecek.* 5. *John Faustus ne zaman, hangi biçimde, hangi giyimde isterse Mephistophilis Faustus'un önüne öyle çıkacak.*

- Bu koşullar altında, ben, Wittenbergli Doktor John Faustus, bu senetle, bedenimi ve ruhumu doğu hükümdarı Lucifer'e ve vekili Mephistophilis'e veriyorum. Ve, 24 yıl geçtikten sonra, yukarıdaki şartlar bozulmamışsa, onlara, Faustus'un bedenini, ruhunu, etini, kanını, mallarını gelip almak ve ülkeleri nerede olursa oraya götürmek yetkisini veriyorum.

İmza: John Faustus.

MEPHISTOPHILIS

Söyle Faustus, bunu kendi senedin olarak veriyorsun, değil mi?

FAUSTUS

Evet, al... Şeytan sana onun hayrını gösterecektir!

MEPHISTOPHILIS

Haydi Faustus, şimdi istediğini sor.

FAUSTUS

Önce sana cehennem hakkında birkaç şey soracağım.
Şu insanların cehennem dedikleri yer nerede?

MEPHISTOPHILIS

Göklerin altında.

FAUSTUS

Peki ama, altında neresinde?

MEPHISTOPHILIS

Sonsuza kadar acı çektiğimiz, sonsuza kadar kaldığımız yerde... ögelerin ta derinliklerinde... Cehennemin sınırı yoktur, Faustus; yalnızca bir yerde de değildir. Biz neredeysek cehennem oradadır, cehennem neredeyse biz de hep orada olmalıyız. Şunu da söyleyeyim; bütün dünya eriyip bitince, her yaratık ârafta temize çıkınca, cennet olmayan her yer cehennem olacak.

FAUSTUS

Haydi oradan... Cehennem bence bir masaldır...

MEPHISTOPHILIS

Sen yine öyle san... kendin deneyip düşünceni değiştirinceye kadar öyle san.

FAUSTUS

Ne! Faustus cehennemlik mi olacak sanıyorsun?

MEPHISTOPHILIS

Elbette. İşte senet; ruhunu Lucifer'e verdin.

FAUSTUS

Bedenimi de verdim... Ne çıkar? Sen Faustus'u bu yaşam tükenince insanın acı duyacağını düşünecek kadar budala mı sanıyorsun? Sus.. bu söylediklerin boş şeyler... kocakarı masalı.

MEPHISTOPHILIS

Ama Faustus bana bak: Bu söylediklerinin tersini göstermiyor muyum? Ben cehennemlik oldum. Faustus, şimdi de cehennemdeyim.

FAUSTUS

Cehennemde mi? Cehennem buysa, ben böyle cehennemlik olmaya çoktan razıyım! Böyle yürüyerek, tartışarak... Haydi, bunları bir yana bırakalım; evlenmek istiyorum, Mephistophilis; bana bir karı bul, Almanya'nın en güzel kızı olsun. Kanım, ateşli; beni yakıyor; kadınsız yapmam.

MEPHISTOPHILIS

Evlenmek için karı mı? Dilerim senden, Faustus, şu karı lafını etme.

FAUSTUS

Hayır, sevgili Mephistophilis, bir tane bul getir... kesinlikle istiyorum.

MEPHISTOPHILIS

Peki öyleyse, bir karı getireyim. Ben gelinceye kadar burada otur. Şeytan hakkı için sana bir karı bulacağım.
(Çıkar.)

(Mephistophilis kadın kılığına girmiş bir şeytanla kestane fişekleri patlatarak gelir.)

MEPHISTOPHILIS

Söyle bakalım, Faustuscuğum karını beğendin mi?

FAUSTUS

Yok olsun!

MEPHISTOPHILIS

Hah şöyle. Evlenme çocukça bir törenden başka bir

şey değildir, Faustus; beni seversen bir daha böyle şeyler aklına getirme. Gözlerin hangi kadından hoşlanırsa o senin olacaktır; ister Penelope (40) kadar namuslu, Saba melikesi kadar akıllı; ister cehenneme düşmeden önceki parlak Lucifer kadar güzel olsun! *(Bir kitap verir.)* Al şu kitabı, iyice incele: şu dizeleri yinele, altın elde edersin; şu daireyi toprağa çiz, kasırgalar, fırtınalar çıkar, gökler gürler, şimşekler çakar; şunu büyük bir inançla kendi kendine üç kez söyle, karşına her istediğini yapmaya hazır sü-rüyle zırhlı adam çıkar.

FAUSTUS

Teşekkür ederim Mephistophilis... ama, istediğim zaman ruhları çağırabilmek için gereken büyüleri gösteren bir kitap istiyorum.

MEPHISTOPHILIS

Bu kitapta hepsi var.

(Yerini gösterir.)

FAUSTUS

Peki. Göklerin gezegenlerini, bütün özelliklerini gösteren bir kitap istiyorum; böylece devinimlerini, etkilerini öğrenirim.

MEPHISTOPHILIS

İşte onlar da burada.

(Yerini gösterir.)

FAUSTUS

Son olarak şunu da isteyeyim: toprak üzerinde yetişen bütün bitkileri, otları, ağaçları gösteren bir kitap istiyorum.

MEPHISTOPHILIS

İşte onlar da burada.

FAUSTUS

Yoo, aldanıyorsun, Mephistophilis.

MEPHISTOPHILIS

İnan bana, onlar burada.

(Yerini gösterir.)

SAHNE VI

Faustus'un evi.

FAUSTUS

Göklere bakıp da pişmanlık duyuyorum ve sana ilet-
niyorum, alçak Mephistophilis; beni o zevklerden yoksun
bıraktın...

MEPHISTOPHILIS

Ne, Faustus! cennet o kadar eksiksiz güzellikte bir şey
mi ki? Bak sana söyleyeyim; o, senin de, dünyada yaşayan
herhangi birinin de yarısı kadar güzel değildir.

FAUSTUS

Bunu nasıl kanıtlarsın?

MEPHISTOPHILIS

İnsan için yapılmış değil midir? Demek insan daha gü-
zeldir.

FAUSTUS

Cennet insan için yaratılmışsa benim için de yaratılmış demektir... Büyücülükten vazgeçeceğim, pişmanlık duyduğumu söyleyeceğim.

(Bir melek bir şeytan girer.)

MELEK

Tövbe et Faustus, Tanrı sana acır.

ŞEYTAN

Sen artık cehennemlik bir ruhsun, Tanrı sana acımaz.

FAUSTUS

Cehennemlik bir ruhsun diye, kulaklarımda kim vızıldıyor? Şeytan olsam bile Tanrı bana acır... evet... pişmanlık duyarsam Tanrı bana acır ve bağışlar.

ŞEYTAN

Evet, ama Faustus hiçbir zaman pişmanlık duyamayacak.

(Melekle şeytan çıkarlar.)

FAUSTUS

Yüreğim o kadar katılaştı ki pişmanlık duyamıyorum.

Kurtuluş, inanç, cennet sözünü eder etmez kulaklarımda korkunç yankılar gürlüyor, “Faustus, sen cehennemlik oldun” diyor. Önümde, kendimi öldüreyim diye, kılıçlar, bıçaklar, zehirler, tabancalar, kementler, zehirli çelikler duruyor... Kendimi çoktan öldürürdüm ama, tatlı zevkler derin umutsuzluğumu yendi. Kör Homeros’uayağıma kadar getirtip İskender’in aşklarını, Ognone’nin (41) ölümünü okutmadım mı? Uyumlu arpının gönül açan türküleriyle o Thebai surlarını kuran (42) buraya kadar gelip Mephistophilis’le birlikte bana güzel şeyler çalmadı mı? Niçin öleyim? Niçin alçakça umutsuzluğa düşeyim? Kararımı verdim artık: Faustus hiçbir zaman pişman olmayacak... Gel, Mephistophilis, gel, o güzel yıldızbilim üzerine konuşalım, düşünelim. Söyle bana, ayın üzerinde kaç gök var? Gökteki cisimlerin hepsi evrenin ortasında bulunan dünyamız gibi mi?

MEPHISTOPHILIS

Elementler nasılsa küreler de öyledir; çevirdikleri daireler birbirinin içindedir; hepsi de bir yörünge çevresinde döner; yörüngenin ucuna da evrenin kutbu denir. Satürn, Mars, Jupiter... bunlar boş adlar değildir, Faustus, gezegenlerdir...

FAUSTUS

Söyle bana, hepsinin bir devinimi mi var? Hem *situ*, hem *tempore*? (43)

MEPHISTOPHILIS

Hepsi birden, dünyanın kutupları çevresinde, doğudan batıya yirmi dört saatte devinir, ama yıldızların kutupları çevresindeki devinimleri başka başkadır.

FAUSTUS

Haydi oradan... böyle basit şeylere Wagner'in bile akıllı erer. Mephistophilis'in bütün bilgisi bu mu? Gezegenlerin çift devinimini kim bilmez ki? Birinci devinimleri bir günde biter; ikincisiniyse, Satürn otuz yılda, Jupiter on iki, Güneş, Venüs, Merkür bir yılda, Ay da yirmi sekiz günde bitirir... Bunları üniversiteye yeni gelenlere sorarlar. Söyle bana, her kürenin kendine öz bir gücü, bir özelliği var mı?

MEPHISTOPHILIS

Var.

FAUSTUS

Ne kadar gök ya da küre var.

MEPHISTOPHILIS

Dokuz: yedi gezegen, gök ve göğün dokuzuncu katı.

FAUSTUS

Peki, beni řu konuda da aydınlat: niçin kavuşma, uzaklaşma, tutulma hep aynı zamanda olmuyor da. bazı yıllar daha sık, bazı yıllar daha az sıklıkta oluyor?

MEPHISTOPHILIS

Per inaequalem motum respectu totius. (44)

FAUSTUS

Peki, anladım. Şimdi söyle, dünyayı kim yarattı?

MEPHISTOPHILIS

Söylenem.

FAUSTUS

Sevgili Mephistophilis, söyle.

MEPHISTOPHILIS

Söylenem; kızdırma beni.

FAUSTUS

Alçak, bana her şeyi söyleyeceğine söz vermedin mi?

MEPHISTOPHILIS

Evet, ÷lkemize karşı olmayan her şeyi... ama bu sorduğum öyle değil ki! Sen cehennemlik oldun, Faustus, cehennemi düşün.

FAUSTUS

Hayır, Faustus, dünyayı yaratan Tanrı'yı düşün.

MEPHISTOPHILIS

Sen benim söylediğimi aklında tut.

FAUSTUS

Haydi defol, kötü ruh, o iğrenç cehennemine defol... Faustus'un ne yapacağını bilmeyen ruhuna sen ilenç getirdin. Geç, çok geç değil mi acaba?

(Melekle şeytan girerler.)

ŞEYTAN

Çok geç.

MELEK

Faustus pişmanlık duyarsa, hiç de değil.

ŞEYTAN

Pişmanlık duyarsan şeytanlar seni parçalar.

MELEK

Pişman olduğunu, bağışlanmak istediğini söyle, kılına bile dokunamazlar.

(Çıkarlar.)

FAUSTUS

Ah, İsa! Kurtarıcım İsa, Faustus'un ne yapacağını bilmeyen ruhunu kurtarmaya çalış.

(*Lucifer, Belzebub, Mephistophilis girerler.*)

LUCIFER

İsa ruhunu kurtaramaz; çünkü o, doğrudur. Senin ruhunla ilgili benden başka kimse yoktur.

FAUSTUS

A! sen kimsin? Böyle korkunç görünen sen?

LUCIFER

Ben Luciferim; (*Belzebub'u göstererek*) bu da cehennemin öteki hükümdarı.

FAUSTUS

Eyvah, Faustus! İşte ruhunu alıp götürmeye geldiler.

LUCIFER

Şunu söylemeye geldik: sen bize kötülük ediyorsun: söz verdiğinin tersine İsa'nın sözünü ediyorsun. Tanrı'yı düşünmeyeceksin, şeytanı ve onun anasını düşüneceksin.

FAUSTUS

Bir daha yapmayacağım, bu kez bağışla. Faustus bir daha göklere bakmayacak, ant içiyor. Tanrı adını ağzına almayacak; ne de ona yalvaracak; kutsal kitaplarını yakacak; rahiplerini öldürecek; kiliselerini çağıracağı cinlere yıktırarak.

LUCIFER

Öyle yap, bak o zaman seni nasıl mutlu ederiz. Faustus, cehennemden seni biraz eğlendirmek için geldik; otur. Şimdi tam kendi biçimleriyle yedi büyük günahı göreceksin.

FAUSTUS

Yaratıldığı o ilk gün, cenneti görmek Adem'e ne kadar büyük bir zevk vermişse, bu görünüm de bana öyle zevk verecek.

•

LUCIFER

Cennet, yaratma... gibi sözleri bırak... yalnızca şu gös-

teriye bak... şeytandan başka hiçbir şeyin sözünü etme.
Haydi gelin!

(Yedi büyük günah girer.)

Faustus onlara adlarını, huylarını, ne olduklarını sor.

FAUSTUS

Sen, birinci günah, nesin?

GURUR

Ben Gururum. Anam, babam var diyecek kadar alçalmam. Ben Ovidius'un piresi gibiyim, her köşeye sokulabilirim; bazen peruka olur, bir genç kızın alnının üstünde otururum! Bazen tüy yelpaze olur, o genç kızın dudaklarını öperim. Daha neler yapmam, neler... Püf!.. Yok olası: bu pis koku da ne?.. Yere güzel kokular sürülmez, Arras halıları döşenmezse bir sözcük bile söylemem.

FAUSTUS

İkinci günah, sen nesin.

AÇGÖZLÜLÜK

Ben Açgözlülüğüm. Beni yaşlı bir cimri dünyaya getirdi, eski bir deri torba içinde. Her istediğimi yapabilseydim, bütün bu evin, içindeki herkesin hemen altın olmasını isterdim. Hepinizi o benim güzel kasama kilitlerdim. Oh, benim canım altınım!

FAUSTUS

Üçüncü, sen nesin?

ÖFKE

Ben Öfkeyim. Anam babam yok. Dünyaya gelmem yarım saat olmamıştı ki bir aslanın ağzından fırladım; o günden beri de, elimde şu iki kılıç bütün dünyayı dolaşıp duruyorum; dövüşecek adam bulamadım mı, kendimi yaralıyorum. Ben cehennemde doğdum; dikkat edin, içinizden birini baba edinmeyeyim.

FAUSTUS

Sen nesin, dördüncü?

KISKANÇLIK

Ben Kıskançlığım. Bir ocak süpürücüsüyle istiridye-ci bir kadından doğdum. Okumak bilmem, bütün kitaplar yakılsın isterim; başkalarının yediklerini görürüm, bir deri bir kemik olurum. Ah, şu dünyayı baştan başa bir açlık alsa da herkes ölse, yalnızca ben yaşasam! O zaman görürsün, ne kadar şişmanlarım... Ama bak, sen oturuyorsun, ben ayaktayım; haydi in oturduğun yerden, yok olası!

FAUSTUS

Defol, kıskanç alçak! Sen nesin, beşinci?

OBURLUK

Ben mi? Ben Oburluğum. Anam, babam, akrabalarım hep öldüler; bir metelik de bırakmadılar; yalnızca şöyle yavan bir tayın: günde otuz öğün yemek, on kahvaltı; doğal gereksinimleri şöyle karşılayacak ufak bir şey... Soyum sopum da baştan aşağı soyludur yani. Büyük babam Janbon Domuzözü; büyük annem Bordeauxgillerden Şarap Fıçısı; vaftiz babalarım Tuzlu Ringa Petro ile Tuzlu Sığır Martino idi. Ah, hele vaftiz anam! Ne şen, ne şuh kadındı o! Küçük büyük her kentte herkes severdi onu; adı Biragillerden Bayan Margot'tu. İşte Faustus, soyumu sopumu öğrendin; yemeğe çağırır mısın beni?

FAUSTUS

Yoo, bence seni darağacında görmek daha hayırlı! Bütün yiyeceklerimi öğütürsün.

OBURLUK

Öyleyse şeytanlar boğsun, seni!

FAUSTUS

Sen de kendi kendini boğ, obur! Sen, altıncı günah, sen nesin?

TEMBELLİK

Ben Tembelliğim. Güneşli bir bayırda doğdum, o za-

mandan beri de orada yattım, kaldım. Beni buralara getirdin, büyük acılar verdin. Bırak oburlukla uçarılık beni yine oraya götürsünler. Bir kralın kurtuluşu için bile olsa bir sözcük daha söylemem.

FAUSTUS

Ya sen, bayan aşifte, yedinci ve sonuncu günah, sen kimsin?

DÜŞKÜNLÜK

Ben mi, efendim? Benim adım Düşkünlük'tür, efendim.

LUCIFER

Haydi, cehenneme, cehenneme.

(Çıkarlar.)

Nasıl, Faustus, beğendin mi?

FAUSTUS

Bütün bunlar ruhumu doyuruyor!

LUCIFER

Hele cehennemde, Faustus, bak daha ne zevkler bulacaksın!

FAUSTUS

Ah! cehennemi bir görüp dönebilsem! Ne mutlu olur-
dum.

LUCIFER

Göreceksin, Faustus. Gece yarısı seni aldıracağım.
Bu ara, şu kitabı al, iyice incele, istediğin her biçime gire-
bilirsin.

FAUSTUS

Teşekkür ederim ulu Lucifer; onu büyük bir dikkatle,
yaşamım gibi saklayacağım.

LUCIFER

Hoşçakal, Faustus... Şeytanı aklından çıkarma.

FAUSTUS

Teşekkür ederim ulu Lucifer. Gel, Mephistophilis.
(*Hepsi çıkar.*)

(*Koro girer.*)

KORO

Bilgin Faustus, gökbilimin, Zeus'un göğünde kazılı

gizlerini öğrenmek için boyunduruğa vurulmuş ejderlerin güçlü enseleriyle çektiği, yanan ateş kadar parlak bir arabaya oturdu; Olympus'un tepesine tırmandı. Şimdi de, yer-yüzünün kıyılarını, ülkelerini ölçmek üzere yola çıktı. Papa'yı ve sarayının yaşam biçimini görmek, büyük törenlerle kutlanan San Pietro Yortusu'na katılmak için, önce Roma'ya gider sanırım.

(Çıkar.)

SAHNE VII

Papanın özel odası.

(Faustus 'la Mephistophilis girerler.)

FAUSTUS

Sevgili Mephistophilis, o görkemli Treve kentini büyük bir zevk duyarak geçtik; rüzgârlı dağ tepeleriyle kayadan duvarlar ve derin hendeklerle çevrili bu kenti her ülkeyi ele geçirebilen hükümdarlar bile alamaz. Sonra Paris'ten kalkıp Fransız ülkesinin sınırları boyunca giderek Maine ırmağının, kıyıları verimli bağlarla süslü Ren'e aktığını gördük. Napoli'ye, zengin Kampanya'ya geldik. Yapılar göze ne hoş, ne parlak görünüyordu! En güzel tuğlalarla döşeli dümdüz sokaklar kenti dört eşit parçaya ayırıyordu... Orada, bilgin Maro'nun (45) altın gömütünü, kayaya içinde bir gecede oyduğu bir millik yolu gördük... Venedik'e, Padova'ya, daha birçok yere gittik! Bir yerde de görkemli bir tapınak vardı, havalara yükselen tepesiyle yıl-

dızları ürkütüyordu. İşte şimdiye kadar Faustus zamanını böyle geçirdi. Söyle bana Mephistophilis, bu durak neresi? Buyruğuma uyarak beni Roma duvarlarının içine getirdin mi?

MEPHISTOPHILIS

Evet, Faustus, oradayız. Açıkta kalmayalım diye de papa hazretlerinin özel dairesini tuttum.

FAUSTUS

Papa hazretleri bizi iyi karşılar herhalde...

MEPHISTOPHILIS

Adam sen de, karşılaşın, karşılamasın; yiyeceğini içeceğini, rahat rahat paylaşırız. Faustus, Roma'da ruhunu eğlendirecek ne varsa görmen için şunları bilmen gerek: Kent yedi tepe üzerindedir, bu yedi tepe temellerine destektir. Tiber'in suları ortasından hızla akar, dolambaçlı kıyıları da kenti ikiye ayırır; üzerine atılı çok büyük dört köprü, Roma'nın her köşesine güvenli geçitler verir... Ponte Angelo denen köprünün üzerinde güçlü bir kale yükselir; duvarları içinde, tam bir yılda bulunan gün sayısı kadar çok top, işlenmiş pirinçten çifte namlulu toplar var. Bundan başka da, Roma'da, zafer takları, Caesar'ın Afrika'dan getirdiği yüksek dikilitaşlar var...

FAUSTUS

Cehennem ülkelerinin, Styks'in, Akheron'un, yanıp bitmeyen Phlegethon (46) ateş gölünün üzerine ant içerim ki, pırıl pırıl yanan görkemli Roma'yı, anıtlarını görmeye can atıyorum. Haydi, Mephistophilis, gel, gidelim.

MEPHISTOPHILIS

Yok, Faustus, dur... Bilirim, papayı görmek, kutsal San Pietro Yortusu'nda biraz eğlenmek istersin. Başlıca amaçları işkembelerini doldurmak olan sürü sürü, çıplak kafalı rahipler göreceksin.

FAUSTUS

Peki, onlarla biraz alay etmek isterim; aptallaşırlar, biz de eğleniriz. Bir büyü yap, Mephistophilis, görünmez olayım; Roma'da kaldıkça kimse beni görmeden istediğimi yapayım.

(Mephistophilis Faustus'u büyüler.)

Oldu, bitti Faustus... şimdi istediğini yap kimse seni görmez.

(Boru çalar. Papa ve Lorraine Kardinali şölene başlamak üzere, arkalarında rahiplerle girerler.)

PAPA

Kardinal Hazretleri, lütfen yaklaşın.

FAUSTUS

Haydi bakalım yemeye içmeye düşkün olanlar! Tabakları silip süpürmezseniz, hepinizi şeytan boğsun!

PAPA

Ne, ne! Kim konuştu? Rahipler, çevreyi bir araştırın!

1. RAHİP

Kutsal efendimiz darılmasınlar ama kimse yok.

PAPA

Lorraine Hazretleri, Milano piskoposunun gönderdiği şu nefis yemekten buyurun.

FAUSTUS

Teşekkür ederim.

(Tabağı kapar.)

PAPA

Ne? Ne oldu? Eti elimden kim kaptı? Baksanıza, arsanıza, canım... Lorraine Hazretleri, Floransa Kardinali'nin gönderdiği şu nefis yemekten buyurun...

FAUSTUS

Gerçekten nefis! Onu da alayım.

(Tabağı kapar.)

PAPA

Ne? Gene mi?.. Lorraine Hazretleri, onurunuza içiyorum.

FAUSTUS

Onurunuza içiyorum, Lorraine Hazretleri.

(Kupayı kapar.)

LORRAINE

Efendim, herhalde bir ruhtur bu; kutsal efendimizden iyilik istemek için araftan kaçıp gelen bir ruh.

PAPA

Olabilir. Rahipler, bu ruhun öfkesini yatıştırmak için bir yas ayini yapın. Buyurun Lorraine Hazretleri, yemeğimizi sürdürelim.

(Papa istavroz çıkarır.)

FAUSTUS

Ne? İstavroz mu çıkarıyorsun? Sana bu maskaralığı bırakmanı öneririm.

(Papa gene istavroz çıkarır.)

Yine mi? Bak, üçüncü kez yapmaktan sakın, uyarıyorum seni.

(Papa bir daha istavroz çıkarır, Faustus bir tokat indirir, herkes kaçar.)

Gel, Mephistophilis, şimdi ne yapacağız?

MEPHISTOPHILIS

Ne bileyim ben? Çanlar çalıp, kitaplar okuyup, meşaleler yakıp bize ilenecekler.

FAUSTUS

Ne? Çanlar, kitaplar, meşaleler... meşaleler, kitaplar, çanlar... bütün bunlar Faustus'u cehenneme mi gönderecek? Şimdi domuzlar hırlayacak, danalar böğürececek, eşekler anıracak... San Pietro'nun Yortusu kutlanacak.

(Rahipler yas ayini yapmak üzere girerler.)

1. RAHİP

Gelin kardeşlerim, büyük bir inançla işimize başlayalım.

(Makamla söylerler.)

Kutsal efendimizin etini masadan alana ilenç... Maledicat Dominus! (47)

Kutsal efendimizin yüzüne vurana ilenç... Maledicat Dominus!

Rahip Sandelo 'nun kafasına vurana ilenç... Maledicat Dominus!

Kusal ayinimizi bozana ilenç... Maledicat Dominus!

Kutsal efendimizin şarabını elinden alana ilenç... Maledicat Dominus;

Et omnes sancti! Amen! (48)

(Mephistophilis 'le Faustus rahipleri döverler, ayaklarına kestane fişekleri atıp çıkarlar.)

(Koro girer)

KORO

Faustus, en güzel şeyleri, kral saraylarını büyük zevkler duyarak gördükten sonra durdu.. yurduna döndü. Orada, Faustus'un ayrılıp gitmesinden kaygılananlar, yani dostları, en yakın arkadaşları, sağ ve esen döndüğünü görünce, onu, güzel sözlerle kutladılar. Havalarda, dünyada dolaştığı sıralarda neler olduğunu, neler gördüğünü öğrenmek istediler. Yıldızbilim üzerine sorular sordular. Faustus yanıt verdi; hem de öyle bilgince ki, herkez zekâsına şaştı, kaldı. Faustus'un ünü artık bütün ülkelere yayıldı. Bunu duyanlardan biri İmparator Beşinci Karlo oldu. Faustus şimdi onun sarayında, soylularla birlikte şölende... Becerilerini göstermek için orada ne yaptı, söylemeyeceğim; gözleriniz görecektir...

(Çıkar.)

SAHNE VIII

Bir hanın önü.

(Elinde bir kitapla seyis Robin girer.)

ROBIN

Ne yaman şey! Doktor Faustus'un büyü kitaplarından birini aşırdım... İnarı olsun, içinde birkaç daire bulacağım, kullanacağım. Köy kızlarını canım istediği gibi oynatırım artık.

(Ralph, Robin'i çağırarak girer.)

RALPH

Robin, gel Tanrı aşkına... İçerde bir efendi var, atını bekliyor; eşyalarının silinmesini, temizlenmesini istiyor. Patrona bağırıp çağırıyor; o da seni arayıp bulmam için beni gönderdi. Gel, Tanrı aşkına.

ROBIN

Çekil, yaklaşma... yoksa şimdi seni uçururum, her yanını koparırım. Çekil Ralph, yaklaşma... korkunç bir iş üzerindeyim.

RALPH

Haydi oradan... bu kitapla da ne yapıyorsun? Okuma bilmezsin ki.

ROBIN

Patronum da, karısı da okuma biliyor muyum, bilmiyor muyum görürler.

RALPH

Bu ne kitabı böyle?

ROBIN

Ne kitabı mı? Kükürtlü şeytanın bulabileceği en dayanılmaz büyü kitabı.

RALPH

Onunla büyü yapabilir misin?

ROBIN

Bak şunları kolaylıkla yapabilirim: seni Avrupa'da herhangi bir handa Hipokras (49) şarabıyla parasız sarhoş edebilirim; işte, büyülerimden biri bu.

RALPH

Bizim mahallenin papazı bu kolay bir iştir, diyor.

ROBIN

Doğru, Ralph. Bak daha neler yapabilirim: şu bizim mutfaktaki kız Nan Spit'te gözün varsa...

RALPH

Oh, yaşa Robin! Demek Nan Spit benim olacak. Bunu yaparsan, senin o şeytanı bütün ömrünce şu atlara verdiğim ekmekle beslerim, hem de bedava ha...

ROBIN

Peki sevgili Ralph. Haydi gidelim, şu elimizdeki pis çizmeleri silelim; sonra şeytan adına büyü yaparız.

(Çıkarlar.)

SAHNE IX

Aynı yer.

*(Robin'le Ralph girerler. Robin'in elinde
gümüştten bir kupa vardır.)*

ROBIN

Gel, Ralph. Şu Doktor Faustus'un kitabıyla işimiz iş dememiş miydim? *Ecce signum.* (50) İşte seyisler için kolay bir kazanç... Bu para dayandıkça atlara da ot yok.

RALPH

Robin, bak meyhaneci geliyor.

ROBIN

Sus..... Şuna doğaüstü bir kazık atayım da görsün. Hey garson, hesabı gördüm sanıyorum. Hoşçakal; gel, Ralph.

MEYHANEÇİ

Acele etmeyin efendim. Bir şey söyleyeceğim. Gitmeden önce kupanın da parasını verseniz..

ROBIN

Kupa mı? Bende mi? Seni aşağılıyorum adam; adam mısın sen; olsan olsan..... (vb., vb.) Kupa bende ha! Ara.

MEYHANEÇİ

Benim de istediğim bu. İzninizle...

(Arar.)

ROBIN

Şimdi ne diyeceksin, bakalım?

MEYHANEÇİ

Arkadaşınıza bir şey söyleyeceğim. Siz, efendim...

RALPH

Ben mi? Ben mi? İstedığın kadar ara. (Meyhaneci arar.) Onurlu adamlara böyle leke getirecek suçlar yüklemekten utan.

MEYHANECİ

Herhalde kupa birinizin üzerinde...

ROBIN

Yalan söylüyorsun, meyhaneci usta, yalan; (*kendi kendine*) kupa üzerimde değil, önümde. Seni küstah, seni.. onurlu insanları suçlamak neymiş, gösteririm sana. Şöyle dur... bak bu kupa yüzünden seni ne yapacağım? Uzakta dur daha iyi olur; Belzebub adına sana buyuruyorum. (*Ralph'a, yavaşça.*) Kupaya dikkat et, Ralph.

MEYHANECİ

Ne yapacaksın adam?

ROBIN

Ne yapacağımı şimdi söylerim. (*Bir kitaptan okur.*) *Sanctobulorum Periphrastion* (51); dur, dur, seni bir gıdıklayım da gör. (*Ralph'a, yavaşça.*) Kupaya dikkat, Ralph. (*Okur.*) *Polypragmos Belseborams framanto pacostiphos tostus' Mephistophilis...* (51)

(*Mephistophilis girer, arkalarına kestane fişekleri koyar, çıkar. Ötekiler oraya buraya koşuşurlar.*)

MEYHANECİ

...*O, nomine Domine!* (52) Ne yapıyorsun Robin? Peki, kupa sende değil.

RALPH

Peccatum peccatorum! (53) İşte kupa, sevgili meyhaneci.

(Kupayı meyhaneciye verir, meyhaneci çıkar.)

ROBIN

Misericordia pro nobis! (54) Şimdi ne yapacağım? İyi kalpli şeytan, beni bu kez bağışla; kitaplığından bir daha bir şey çalmam.

(Mephistophilis girer.)

MEPHISTOPHILIS

Ey cehennem egemeni! Kara bakışlarının önünde güçlü hükümdarların dize geldiği, adak yerlerinin üzerine binlerce ruhun yattığı cehennem egemeni, nasıl oluyor da bu sersemlerin, büyüleriyle bana sıkıntı vermelerine izin veriyorsun? Bu ilençli kölelerin zevki için ta Byzantium'dan buraya geldim.

ROBIN

Ne, Byzantium'dan mı? Oldukca uzun bir yolculuk yapmışsınız, öyleyse. Haydi, koy şu lirayı kesene, bir yemek yersin. Bizi de bırak git.

MEPHISTOPHILIS

Sersem herifler, bu saygısızlığınız için seni maymun, seni de köpek yaparım ha! Haydi defolun!

ROBIN

Maymun mu? Aman ne hoş şey! Çocuklarla oynar eğlenirim; bana yetecek kadar ceviz, elma verirler...

RALPH

Eyvah, ben de köpek mi olacağım?

ROBIN

İnan olsun, kafan çorba kazanından çıkmaz vallah...
(Çıkarlar.)

SAHNE X

Insbruck. İmparatorun sarayı.

*(İmparator, Faustus, bir şövalye, buyruğundakiler
ve Mephistophilis girerler.)*

İMPARATOR

Üstat Doktor Faustus, büyücülük bilginle ilgili bana çok garip şeyler söylediler: Ülkemde hatta bütün dünyada, kimse seninle ölçülemezmiş; hizmetçi bir şeytanın varmış, her istediğini yaptırıyormuşsun. Senden şunu diliyorum: becerinin bir kanıtını göster de, kulaklarımın işittiğine gözlerim tanık olsun. İmparatorluk tacımın onuru üzerine ant içerim ki bütün yapacaklarından ne zarar, ne ziyan göreceksin.

ŞÖVALYE

(Kendi kendine.) Gerçekten tam bir büyücüye benziyor.

FAUSTUS

İyiliksever hükümdarım; benimle ilgili söylentileri ve ulu efendimizin erİştirdiği onuru yeterince hak etmemekle birlikte, size olan sevgim ve görevim nedeniyle ne buyursanız yapmaya hazırım.

İMPARATOR

Öyleyse Doktor Faustus söyleyeceklerimi dinle: Bir gün, odamda, yalnız başıma otururken atalarımın kazandığı ün, saygınlık, onur aklıma geldi; birtakım düşüncelere daldım; yiğitlikle o kadar büyük işler başarmış, o kadar engin zenginlikler elde etmiş, ülkeler kazanmışlardı; bizlerse, onlardan sonra gelen bizler, hatta bizlerden sonra bu tahta geçecek olanlar, korkarım, onların o yüksek saygınlıklarına, o büyük güçlerine erişemeyeceğiz. O hükümdarlar arasında, dünya büyüklerinin en güzel örneği; şanlı zaferlerinin parlak güneşİ, ışınlı demetleriyle dünyaya kutsal ışık saçan Büyük İskender var. İşte adı edilince kendisini göremedim diye ruhum eziliyor... Sen, Faustus, bilginle, toprağın derinlerinde yatan bu ünlü fatihi kaldırabilir, o güzel âşığıyla yaşadıkları dönemdeki çevresindeki kişileri, davranışları ve giysileriyle buraya, önüme getirebilirsen, yalnızca isteğimi yerine getirmekle kalmaz tüm yaşamım boyunca seni övmeme de neden olursun.

FAUSTUS

İyiliksever hükümdarım, isteğınızı yerine getirmeye

hazırım; hizmetçim cinin gücü ve bilgisi içinde ne yapabilirsem yapacağım.

ŞÖVALYE

(Kendi kendine.) Yani hiçbir şey.

FAUSTUS

Ulu efendimizin hoşnutsuzluğunu üzerime çekmeye-yim ama, uzun zamandır kül olmuş bu ölü hükümdarları kendi bedenleriyle önünüze çıkarmak elimde değildir...

ŞÖVALYE

(Kendi kendine.) Hah söyle, doktor efendi.. doğruyu söyleyince Tanrı'nın iyiliklerini üzerine çekersin.

FAUSTUS

Ama İskender'le âşığına canlı bir biçimde öykünebi-lecek cinler, onların yaşamdaki biçimleri, en parlak görü-nüşleriyle önümüze çıkacak; hiç kuşku duymuyorum, ye-tesiye mutlu olacaksınız.

İMPARATOR

Haydi üstat doktor, hemen gösteriver.

ŞÖVALYE

İşitmiyor musunuz doktor efendi, İskender'le âşığını
imparator hazretlerinin önüne getireceksin.

FAUSTUS

Nasıl efendim?

ŞÖVALYE

İnan olsun, bütün bunlar Diana'nın (55) beni geyiğe
çevirdiği kadar doğru!

FAUSTUS

Ama efendim, Aktaeon ölünce, boynuzlarını herhal-
de size bırakmış. Haydi Mephistophilis, çabuk ol.
(*Mephistophilis çıkar.*)

ŞÖVALYE

Büyü yapacaksanız, ben gidiyorum.

(*Çıkar.*)

FAUSTUS

İşime engel oluyorsun, ama ödeşiriz seninle... İyilik-
sever efendim işte geldiler.

(*Mephistophilis, İskender'le âşığının giysilerine
girmiş cinlerle girer.*)

İMPARATOR

Üstat; bu kadının boynunda bir kabarcık veya ben olduğunu işitmiştim. Böyle olup olmadığını nasıl anlayacağım.

FAUSTUS

Efendimiz çekinmeden yaklaşsınlar, görürler.

İMPARATOR

Bunlar kesinlikle cin değil.. o iki ölünün gerçek bedenleri.

(Cinler çıkar.)

FAUSTUS

Ulu efendimiz biraz önce burada benimle eğlenen şövalyeyi getirmelerini buyurabilir misiniz?

İMPARATOR

Biriniz gidin, şövalyeyi çağırın.

(Orada bulunanlardan biri çıkar.)

(Şövalye girer, başında bir çift boynuz vardır.)

İMPARATOR

Şövalye efendi, bu da ne? Başınızı bir yoklayın!

ŞÖVALYE

Ah, alçak, pis köpek... korkunç bir kayanın derinliklerinde doğmuş rezil... soylu bir adamla eğlenmeye nasıl cesaret ediyorsun? Sana söylüyorum, yaptığını boz!

FAUSTUS

O kadar çabuk olmaz, aceleye gerek yok. İmparatorla konuşurken canımı sıkığınızı anımsarsınız herhalde... Şimdi artık ödeştik.

İMPARATOR

Sevgili doktor, benim hatırım için büyüğü boz: cezasını yeteri kadar çekti.

FAUSTUS

İyiliksever efendim, yanınızda yaptığı davranışı cezalandırmaktan çok, sizi eğlendirsın diye Faustus, bu kendini bilmez şövalyeye boyunun ölçüsünü verdi. Bütün istediğim buydu. Şimdi boynuzlarını hemen çıkarırım. Siz, şövalye efendi, bir daha bilginlerle alay etmeyin. Mephistophilis, boynuzları çıkar. (*Mephistophilis boynuzları çıkarır.*) Görevimi yaptım, efendimiz; izninizi rica edeceğim.

İMPARATOR

Güle güle üstat. Benden büyük bir ödül almadan gitme.

(*Hepsi çıkar.*)

SAHNE XI

Bir ayır, sonra Faustus'un evi.

(Faustus'la Mephistophilis girerler.)

FAUSTUS

Durmak bilmeyen zaman, dingin, sessiz adımlarıyla ilerliyor; günlerimi, ömrümü kısaltıyor; son yıllarımın vergisini istiyor. Sevgili Mephistophilis, haydi hemen Wittenberg'e dönelim.

MEPHISTOPHILIS

Atla mı, yoksa yürüyerek mi gitmek istiyorsun?

FAUSTUS

Şu hoş, güzel ayırı geçinceye kadar yürümek istiyorum.

(Bir at cambazı girer.)

CAMBAZ

Sabahtan beri Üstat Fisfos denen birini arıyorum. Hah işte, bakın nerede? Merhaba üstat doktor.

FAUSTUS

Merhaba at cambazı! Hoş geldin.

CAMBAZ

Dinleyin: Atınıza kırk taler veriyorum.

FAUSTUS

Bu kadara olmaz, elli verirsen al.

CAMBAZ

Ne yazık, efendim başka param yok ki! (*Mephistophilis*'e.) Rica ederim, bana yardım et.

MEPHISTOPHILIS

Rica ederim, verin. Mert bir adam! Çoluğu çocuğu olmadığından çok gideri var.

FAUSTUS

Peki; haydi ver paranı. Uşağım atı teslim eder. (*Cam-*

baz parayı verir.) Yalnız şunu söyleyeyim: Ne olursa olsun, atı suya sokma.

CAMBAZ

Her sudan içmez mi efendim?

FAUSTUS

Her sudan içer, ama sen onu suya sokma. Çitlerden, hendeklerden, nereden istersen atlat; suya sokma.

CAMBAZ

Peki efendim. *(Kendi kendine.)* Oh! Şimdi artık işim iş! Atı kırk talere kimseye bırakmam; biraz zayıf da olsa hayatımı güzelce kazanırım. Balık sırtı gibi parlak sağırsı var. -Haydi, hoşça kalın, atı uşağınızdan alırım. Ha, söyleyin bana, atım hastalanırsa ne olduğunu bana söylersiniz, değil mi?

FAUSTUS

Defol, kendini bilmez, baytar mı sandın beni? *(Cambaz çıkar.)* Cehennemlik bir adamdan başka nesin ki, Faustus? Yazgındaki son yaklaşıyor... Umutsuzluk ruhumu korkuyla dolduruyor. Bu korkularımı sakın bir uykuyla dindir bari, İsa hırsızı çarmıhta bağışlamadı mı? Hiç olmazsa içini yemeden dinlen.

(İskemlesinde uyur.)

(At cambazı ağlayarak girer; sırsıklamdır.)

CAMBAZ

Ah, başıma gelenler, ah! Doktor Fusfos ha! Dostor Lopus (56) bile buna benzemiyor. Bir müşhil veriverdi, kırk talerimi temizledi; artık paramı hiç görmeyeceğim, hiç. Ne eşek herifmişim ben! Sözüünü dinlemedim: bana, atı suya sokma dememiş miydi? Ama ben, bu atta belki az bulunur bir huy var da benim bilmemi istemedi, dedim; gözüpek bir oğlan gibi, sürdüm atımı kentin sonundaki suya... Daha ortasına gelmemiştim ki, bir de ne göreyim, at uçmuş, gitmiş, kendim de bir ot demeti üzerinde oturmuyor muyum? Az kaldı boğuluyordum, yaşamımda bu kadar büyük bir tehlike geçirmedi! Ama, o bizim doktoru bulacağım, kırk talerimi alacağım; yoksa bu ona pahaliya oturur. Hah, işte kaşık yalayıcısı orada... Hey, işitmiyor musun hokkabaz, efendin nerede?

MEPHISTOPHILIS

Ne istiyorsun? Onu şimdi göremezsin.

CAMBAZ

Göreceğim.

MEPHISTOPHILIS

Uyuyor, başka zaman gel.

CAMBAZ

Şimdi göreceğim, yoksa pencerelerini başında parçalarım.

MEPHISTOPHILIS

Sekiz gecedir uyumadı, diyorum.

CAMBAZ

Sekiz haftadır bile uyumamış olsa onu gene görecek
ğim.

MEPHISTOPHILIS

İşte, bak: uyuyor demedim mi?

CAMBAZ

İşte o... Seni Tanrı korusun.. Doktor, doktor! Doktor
Fisfos! Kırk taler, bir demet ot için kırk taler almak ha!

MEPHISTOPHILIS

Görmüyor musun, işitmiyor.

CAMBAZ

(Faustus'un kulağına bağırır.) Hey! Hey! Demek
uyanmayacaksın? Bak ben seni nasıl uyandırırım! *(Faus-
tus'un bacağına çeker, bacak elinde kalır.)* Eyvah! Yan-
dım! Şimdi ben ne yapacağım?

FAUSTUS

Ah bacağım, bacağım!.. İmdat, imdat... Mephistophilis, jandarmaları çağır. Ah, bacağım!

MEPHISTOPHILIS

Haydi alçak herif, karakola!

CAMBAZ

Tanrım! Bırak beni gideyim, kırk taler daha veririm.

MEPHISTOPHILIS

Hani, nerede?..

CAMBAZ

Üzerimde yok, hana gel, vereyim.

MEPHISTOPHILIS

Haydi öyleyse, çabuk git...

FAUSTUS

Gitti mi? Uğurlar olsun! Faustus'un bacağı da yerine geldi. Bütün bu çektiklerine karşılık bizim cambaz bir de-

met ota kalacak sanıyorum. Bu oyunda da kırk taler daha yitirecek.

(Wagner girer.)

Ne o, Wagner? Bir şey mi var?

WAGNER

Vanholt dükü, gidip kendisini görmenizi rica ediyor.

FAUSTUST

Vanholt dükü mü?.. Soylu bir prenştir. Bilgimi esirgemedenden göstermeliyim. Haydi Mephistophilis, gidelim.

SAHNE XII

Vanholt dükünün sarayı.

(Vanholt dükü, düşesi, Faustus girerler.)

DÜK

İnanın, Üstat Faustus, bu eğlence çok hoşuma gitti.

FAUSTUS

İyiliksever efendim, bu kadar beğendiğinize ben de seviyorum. Ama, düşes hazretleri, belki siz böyle şeylerden hoşlanmazsınız. İşittim ki kadınlar, şöyle lezzetli, güzel şeyler isterlermiş. Söyleyin, ne isterseniz getireyim.

DÜŞES

Teşekkür ederim kibar doktor. Madem, nazik davranıp, beni mutlu etmek istiyorsunuz; ben de isteğimi sizden saklamayacağım. Şimdi ocak ayında kışın tam ortasında

değil de, yaz mevsiminde olsaydık, bir tabak olgun üzüm-
den başka hiçbir şey istemezdim.

FAUSTUS

Düşes hazretleri, bu hiçbir şey değil. Haydi Mephistophilis! (*Mephistophilis çıkar.*) Sizi mutlu edecek bundan daha büyük bir şey isteseydiniz, gene getirtirdim.

(*Mephistophilis üzümlerle girer.*)

Buyurun, madam, rica ederim, bir tadın.

DÜŞES

İnanın bana üstat doktor, beni, biraz önce yaptıklarınızdan daha fazla şaşırttınız. Nasıl oluyor da, kış ortasında, ocak ayında, böyle üzüm bulabiliyorsunuz?

FAUSTUS

İzninizle söyleyeyim: yıl, bütün dünyada ikiye ayrılmıştır. Burada kışken karşı yarıda, Hindistan'da, Saba'da, daha uzak doğu ülkelerinde yazdır. Çok hızlı bir hizmetçim var; üzümleri oradan getirttim. Nasıl buldunuz, madam? İyi mi?

DÜŞES

Bana inanın üstat doktor, yaşamımda bundan daha lezzetli üzüm yemedim.

FAUSTUS

Beğendiğimize çok sevindim, madam.

DÜK

Gelin madam, içeri gidelim, size yaptığı bu büyük iyilik için, bu bilgini sevindirmelisiniz.

DÜŞES

Tabii, efendim. Yaşadıkça da, bu inceliği için ona borçlu kalacağım.

FAUSTUS

Aciz teşekkürlerimi sunarım, madam.

DÜK

Üstat doktor, bizimle gelin, ödülünüzü alın.

(Çıkarlar.)

SAHNE XIII

Faustus'un evinde bir oda.

(Wagner girer.)

WAGNER

Efendim yakında öleceğini sanıyor, herhalde... Ama ölüm de bu kadar yakınsa, kendini, şimdi yaptığı gibi, üniversitelilerle öyle yemeğe, içkiye verir mi? Hepsi masa başında; hem de öyle atıştırıyorlar ki, Wagner ömründe böyle bir şey görmemiştir. İşte çıktılar; yemek bitmiş olacak.

(Faustus birkaç üniversiteli ve Mephistophilis'le girer.)

1. ÜNİVERSİTELİ

Üstat, dünyanın en güzel kadını kimdir diye konuştuğumuzdan beri düşündük ve şimdiye kadar gelip geçen kadınlardan en güzelinin Hellaslı Helena olduğuna karar verdik. Üstat bize bu iyiliği yap, o görkemli güzelliğine bü-

tün dünyanın hayran kaldığı Hellaslı o eşsiz kadını bize göster: yaşamımız boyunca sana gönül borcu duyarız.

FAUSTUS

Efendiler, bilirim, dostluğunuz candandır; Faustus da, kendine iyi duygular besleyenlerin isteklerini yerine getirmemezlik yapamaz. Hellas'ın o eşsiz kadınının göreceksiniz: hem de Paris suları aşır zengin Dardania'ya (57) savaşta ele geçirdiklerini getirdiği zamanki göz kamaştırıcı görkemiyle... Susun, konuşmak tehlikeli olur.

(Müzik. Helena sahneden geçer.)

2. ÜNİVERSİTELİ

Olağanüstü güzelliğine bütün dünyanın hayran kaldığı bu kadını övmek, doğrusu, basit zekânın yapabileceği bir şey değil!..

3. ÜNİVERSİTELİ

Tanrılara yakışır güzelliği eşsiz kalan böyle bir kraliçenin kaçırılması, öfkeden kendinden geçen Hellaslıları boşuna on yıl dövüştürmemiş!

1. ÜNİVERSİTELİ

Doğanın övündüğü yapıtını, kusursuzluğun tek örneğini gördük; haydi gidelim. Bu parlak başarısı nedeniyle Faustus her zaman akyazılı ve mutlu olsun!

FAUSTUS

Güle güle efendiler, siz de akyazılı ve mutlu olun!
(*Yaşlı bir adam girer.*)

YAŞLI ADAM

Adımlarını sonsuz yaşam yoluna, seni amacına ulaştırarak, cennet rahatına götürecek o kutsal yola çevirmeye seni bir inandırabilsem, Faustus! Yüreğini parçala; kanını akıt; o iğrenç, nefret uyandıran pisliğe, pişmanlıktan duyacağın acının akıtacağı gözyaşlarına karıştır. O pisliğin ağır kokusu, ruhu iğrenç günahların öyle korkunç suçlarıyla çürütür ki, hiçbir acıma duygusu o kokuyu oradan çıkaramaz. Suçunu yalnızca sevgili kurtarıcının acıması, akıttığı kan temizleyebilir.

FAUSTUS

Neredesin, Faustus? Alçak, ne yaptın? Cehennemlik oldun, cehennemlik! Kes umudu artık, öl! Cehennem borcunu istiyor; gürleyen sesiyle ne diyor, dinle: “Faustus gel, saatin neredeyse geldi artık!” Evet... evet... Faustus şimdi gelecek, borcunu ödeyecek.

(*Mephistophilis Faustus'a bir bıçak verir.*)

YAŞLI ADAM

Dur, Faustus! O umutsuzluk yolunda daha ileri gitme... Bak, başında bir melek dolaşıyor; elinde bir kap var,

değer biçilmez acımayla dolu; ruhuna dökmek istiyor. Bağışlanmanı iste, Faustus, umutsuzluğu bırak!

FAUSTUS

Ah, sevgili dostum! Sözlerin, ne yapacağını şaşırmış ruhumu avutuyor. Ama git, beni günahlarımla baş başa bırak biraz.

YAŞLI ADAM

Gidiyorum, sevgili Faustus; kurtulma umudu kalmamış ruhunun yok olmasından korkarak, üzülererek gidiyorum.

(Çıkar.)

FAUSTUS

İlençli Faustus! Hani bağışlanma, nerede? Pişmanlık duyuyorum, yine umutsuzluğa düşüyorum. Cehennem, yüreğimde, Tanrı'nın acımasını alt etmek için savaşıyor. Ah! Ne yapsam da ölümün tuzakına düşmesem!

MEPHISTOPHILIS

Hain seni! Hükümdarım efendime başkaldırın için ruhunu tutukluyorum, Faustus. Tanrı'ya başkaldır, yoksa etlerini lime lime ederim!

FAUSTUS

Sevgili Mephistophilis, efendine rica et, terbiyesizlik ettim, beni bağışlasın. Lucifer'e verdiğim sözü kanımla gene sağlamlaştıracağım.

(Kolunu yarar.)

MEPHISTOPHILIS

Haydi öyleyse, çabuk ol, hem de candan gönülden olarak.. yoksa bir az önce düşündüklerin başına daha büyük belalar getirir.

FAUSTUS

Sevgili dostum, beni, Luciferinden çevirmeye cesaret eden o alçak, çarpık yaşlı adama acı çektir, hem de cehennemimizin sağlayacağı en büyük acıları.

MEPHISTOPHILIS

İnancı çok sağlam, Faustus, ruhuna dokunamam; bedenine elimde olan her acıyı veririm; ama bunun ne değeri var?

FAUSTUS

Benim sadık hizmetçim; yüreğimin derin isteklerini doyurmak için bir şey daha istememe izin ver. Demin gördüğüm o tanrısal Helena'yı bana odalık olarak ver. Beni

adağımdan çeviren düşünceleri tatlı kucağında söndürürüm; Lucifer'e içtiğim andı da tutarım.

MEPHISTOPHILIS

Faustus, bunu, başka isteyeceğin her şeyi bir an içinde yaparım.

(Helena girer.)

FAUSTUS

Binlerce gemiyi denizlere salan, İllion'un (58) göklerde yiten kulelerini kül eden yüz.. buydu demek! Canım Helena, öpeyim seni de sonsuzluğa kavuşayım! *(Öper.)* Ah! Dudakları ruhumu emdi... Ruhum eridi, gitti... Helena, gel gel, ruhumu geri ver! Buradan bir yere kımıldamayacağım: çünkü cennet bu dudaklarda... Helena olmayan her şey de hulya, kuruntu! Ben de Paris olacağım; sana olan sevgim uğruna varsın Troia yerine Wittenberg talan edilsin! Korkak Menelaos ile dövüşeceğim; tüylü sorgucumda senin renklerini taşıyacağım, Helena... Evet, Akhilleus'u topuğundan vuracağım, ve sonra, sana, seni öpmek için sana geleceğim, Helena... Ah! Binlerce yıldızın güzelliğine bürünmüş gökten daha güzelsin sen! Zavallı Semele'ye (59) alevler içinde gözüken Zeus'tan daha parlak, çapkın Arethusa'nın (60) mavi kollarında yıkanan gökler egemeninden daha çekicisin sen! Kimse benim sevgilim olamaz; senden başka kimse.

(Çıkarlar.)

(Yaşlı adam girer.)

YAŞLI ADAM

Alçak Faustus! Tanrı'nın acımasını ruhundan atıyor, onun adalet yeri tahtından kaçıp gidiyorsun. *(Birkaç şeytan girer.)* Şeytan kendine güvenerek beni denemeye başlıyor. Ama inancım, Tanrı'nın da bu kızgın ateşte deneyeceği inancım, iğrenç cehennem seni alt edecek. Yaptıkları kötülüklerden doymayanlar, bakın, gökler yenilginize nasıl gülüyor, güçlerinizle nasıl alay ediyorlar! Defol, cehennem! Ben Tanrıma kaçıyorum.

(Yaşlı adam ve şeytanlar ayrı ayrı çıkarlar.)

SAHNE XIV

Aynı oda.

(Faustus üniversitelilerle girer.)

FAUSTUS

Ah, efendiler!

1. ÜNİVERSİTELİ

Faustus'un nesi var?

FAUSTUS

Ah, benim sevgili-oda arkadaşım, seninle kalmış olsaydım, daha yaşayacaktım! Ama şimdi sonu olmayan bir ölümle ölüyorum. Bak, geliyor, geliyor, değil mi?

2. ÜNİVERSİTELİ

Faustus ne demek istiyor?

3. ÜNİVERSİTELİ

Yalnız yaşaya yaşaya belki de bir hastalığa tutulmuştur.

1. ÜNİVERSİTELİ

Öyleyse, doktor getirelim de iyi etsin. - Sindirim zorluğu, Faustus, korkulacak bir şey değil.

FAUSTUS

Evet, öldürücü günahlarımın verdiği sindirim zorluğu... Bedeni de, ruhu da ilence sürükleyen sindirim zorluğu...

2. ÜNİVERSİTELİ

Gönlünü Tanrı'ya bağla Faustus; bilirsin, onun olağanüstü yardımına son yoktur.

FAUSTUS

Ama Faustus'un suçu bağışlanacak suç değil ki! Havva'yı kandıran yılan kurtulabilir, Faustus kurtulamaz... Ah efendiler! Beni sabırla dinleyin, söyleyeceklerimden ürkmeyin! Burada otuz yıldır çalıştığımı düşünüyorum da gönlümü tatlı bir ürperme sarıyor; ama keşke Wittenberg'i görmeseydim, bir kitap bile açmasaydım! Gösterdiğim mucizelere bütün Almanya, bütün dünya tanık... Fakat, Faustus bu yüzden bütün Almanya'yı, bütün dünyayı, ah cen-

neti, evet... Tanrı'nın yeri, mutluluğa kavuşmuşların tahtı, mutluluk ülkesi cenneti yitirdi... Cehennemden bir daha çıkmak yok onun için... evet, cehennemde... bir daha çıkmamak üzere... Sevgili dostlarım, öyle hep, hep cehennemde... ne olacak Faustus'un durumu?

3. ÜNİVERSİTELİ

Yalvar Tanrı'ya, Faustus.

FAUSTUS

Tanrı'ya mı? Faustus'un bıraktığı, Faustus'un sövdüğü Tanrı'ya mı? Ah, Tanrım! Ağlamak istiyorum, şeytan yaşlarımı tutuyor. Ak, kanım, ak! Gözyaşlarım akıyor, bari sen ak! Siz, canım, ruhum, siz akın... Ah, dilimi tutuyor! Ellerimi kaldırmak istiyorum, bakın, tutuyorlar, tutuyorlar...

1. ÜNİVERSİTELİ

Kim, Faustus?

FAUSTUS

Lucifer'le Mephistophilis... Bilimimi elde etmek için ben ruhumu onlara sattım.

1. ÜNİVERSİTELİ

Tanrı korusun.

FAUSTUS

Korudu! Ama Foustus ruhunu sattı. Yirmi dört yıl hoş zaman geçireyim, eğleneyim diye sonsuz sevinçten, tükenmez mutluluktan oldu. Onlara, kendi kanımla bir senet yazıp verdim: Günü geldi, saati de yaklaştı, neredeyse gelip götürecekler beni.

1. ÜNİVERSİTELİ

Niçin daha önce söylemedin, Faustus? Rahipler senin için dua ederlerdi.

FAUSTUS

Çok kez söyleyeyim dedim, şeytan bırakmadı; Tanrı adını ağzına alırsan seni parça parça ederim, Tanrı sözüne kulak verirken bedenini, ruhunu alıp götürürüm, diye beni korkuttu. Şimdi de çok geç artık. Efendiler, haydi gidin, yoksa benimle birlikte siz de yok olur gidersiniz.

2. ÜNİVERSİTELİ

Ne yapsak da Faustus'u kurtarsak?

FAUSTUS

Beni artık düşünmeyin, kendinizi kurtarın, gidin.

3. ÜNİVERSİTELİ

Tanrı bana güç verir; ben Faustus'la kalacağım.

1. ÜNİVERSİTELİ

Tanrı'nın gücüne gider, sevgili dostum. Gelin, yandaki odaya gidelim, Faustus için dua edelim.

FAUSTUS

Evet, dua edin, benim için dua edin... Bir gürültü işiterseniz içeri gelmeyin, artık beni hiçbir şey kurtaramaz.

2. ÜNİVERSİTELİ

Sen de dua et, Faustus, biz de dua edeceğiz. Tanrı sana acısın!..

FAUSTUS

Efendiler, hoşça kalın! Sabaha kadar yaşarsam, gelip sizi görürüm; gelmezsem bilin ki Faustus cehenneme gitmiştir.

1. ÜNİVERSİTELİ

Hoşça kal, Faustus!

(Üniversiteliler çıkar, saat on biri vurur.)

FAUSTUS

Ah, Faustus, bir saatin kaldı ancak; sonra, sonu gelmez ilence gömüleceksin! Durun, ey göğün hep dönen küreleri! Durun da, vakit de dursun, gece yarısı gelmek bilmesin. Çık, doğanın kutsal ışığı, çık! Her yanı bir daha sonu gelmeyecek ışıklar kaplasın; ya da, şu saat, ne olur, bir yıl, bir ay, bir hafta, tam bir gün olsun... Faustus pişmanlık duysun, ruhunu kurtarsın! *O lente, lente currite, noctis equi!* (61) Ama hayır, yıldızlar durmadan yürüyor, zaman akıyor, saat da vuracak, şeytan gelecek, Faustus da cehenneme gömülecek. İçimde Tanrıma doğru bir hız var; kimdir beni aşağıya çeken? Bak, bak... İsa'nın kanı gökte nasıl akıyor. Bir damlası, yok, yarım damlası ruhumu kurtarır! Tanrım!! *(Acıyla bağırır.)* Hiiii! Tanrı adını ettim diye kalbimi parçalama! Ama gene ona yalvaracağım. Ah! Lucifer acı bana! Nerede o kan şimdi? Yitip gitti. Bak, Tanrı nasıl kolunu uzatmış, kaşlarını öfkeyle nasıl çatmış! Dağlar, tepeler gelin, gelin, yığılın üstüme, Tanrı'nın öfkesinden saklayın beni... Kımıldamıyorlar bile! Öyleyse kendimi boylu boyunca toprağa gömeyim. Açıl, toprak! Yok... Beni o da istemiyor, ona da sığınamıyorum! Siz, ey yıldızlar, doğuşuma egemen olan, etkinizle yazgıma bu ölümümü, cehennemi yazan yıldızlar; dumanlı bir sis gibi kaldırın beni, şu fırtınalar anası bulutların böğrüne gizleyin; sonra, o duman saçan ağzınızla kolumu, bacağımı, her yerimi havalara dağıtın da ruhum için cennete gitmekten başka bir yol kalmasın!

(Saat on bir buçuğu çalar.)

Ah, saatin yarısı geçti... Birazdan hepsi geçecek. Tanrım! Ruhuma acımayacaksan, bari, İsa aşkına, kanının beni kurtardığı İsa aşkına, bitip tükenmez acılarımın bir sonu olsun! Bırak, Faustus cehennemde bin yıl, yüz bin yıl kalsın; ama sonunda esenliğe kavuşsun. Ah! Cehennemlik ruhlar için son var mıdır ki! Faustus, sen niçin ruhsuz yaratılmadın? Ya da, bu sendeki ruh neden ölümsüz? Pythagoras'ın (62) dediği gibi ruhlar kalıp değiştiriyorsa, benim ruhum da çıkıp gider; ben de duygusuz bir hayvan olurum... Şu hayvanlar ne şanslıdır! Öldüler mi, ruhları doğanın içinde dağılır, gider. Ama benimki cehennemde bitmez, sonu gelmez acılar çekecek... İlenç olsun beni dünyaya getirenlere, ilenç olsun... Yok, Faustus, sen kendine ilen, Lucifer'e ilen, seni cennetin mutluluğundan yoksun kılan Lucifer'e.

(Saat on ikiyi vurur.)

İşte çalışıyor, çalışıyor.. Haydi, bedenim, değiş de hava ol! Yoksa Lucifer seni alır, hemen cehenneme götürür.

(Gök gürler, şimşekler çakar.)

Ruhum, bir damla su ol da dökül okyanuslara, bulunma bir daha!

(Şeytanlar girer.)

Tanrım, Tanrım, bana öyle öfkeyle bakma! Yılanlar, engerekler, bırakın biraz soluk alayım. İğrenç cehennem,

açma ağzını öyle! Gelme Lucifer, gelme! Yakacağım bütün kitaplarımı! Ah, Mephistophilis!

(Şeytanlar Faustus 'u alıp çıkarlar.)

(Koro girer.)

KORO

Doğru bir biçimde büyüyebilecek dal artık kırıldı; bu bilgin adamın içinde Apollon'un bir zamanlar yeşeren o defne dalları da soldu gitti. Faustus öldü; cehenneme düşüşüne bir bakın; akıllı olanlar onun şeytanlarla yoğrulmuş yazgısından ders alsınlar da yasak şeylere ancak uzaktan baksınlar; çünkü o şeyler o kadar derindir ki, böyle ileri zekâları Tanrı'nın onayladığından fazlasını yapmaya sürükler.

(Koro çıkar.)

Terminat hora diem; terminat auctor opus. (63)

AÇIKLAMALAR

1. Kuzey Afrika'da bir göl. Anibal ile Romalılar arasında bu gölün yakınlarında bir savaş olmuş (MÖ 217) ve Romalılar büyük bir yenilgiye uğramışlardır. Koro bu sözlerle Marlowe'un kaybolmuş bir tragedyasına gönderme yapmaktadır.

2. Marlowe'un Tamburlaine adlı tragedyasından söz edilmektedir.

3. Aristo'nun "Organon"unun bir bölümü. İçinde mantık irdelenmektedir.

4. İyi tartışmak mantığın amacıdır.

5. Varlık, yokluk. Parmenides'ten başlayıp Platon ve Aristo'da gelişmiş olan varlıkbilim konusunu anırtıyor.

6. Calinus, 2. yüzyılda yaşamış ünlü hekim. Hekimlik üzerine yazıları vardır.

7. Felsefenin bıraktığı yerde hekimlik başlar.

8. Hekimlikte en yüksek iyilik sağlıktır.

9. Hellaslı ünlü hekim. (MÖ 465....) Hekimliğin kurucusu sayılır.

10. Roma İmparatoru (527-565). İmparatorluğu zamanında Roma hukuku yasalar halinde toparlanıp düzenlenmiştir.

11. Bir ve aynı şey iki kişiye bırakılırsa, bunlardan biri o şeyi, öteki o şeyin değerini alır.

12. Baba oğlunu mirastan yoksun bırakamaz, yalnızca...

13. Jeronimus, Kutsal Kitabı Latinceye çevirmiştir.

14. Günahın ücreti ölümdür. (*Romalılar: VI-23.*)

15. Hiç günahımız yok dersek kendimizi aldatırız, içimizde doğruluk yok demektir.

16. Ne olacaksa olur.

17. Büyücülerin kullandığı büyü araçları.

18. İki ünlü büyücü.

19. Hollanda'nın İspanyol valisi.

20. 1584-1585'te Anvers ayaklananlarca kuşatılmıştı ve İspanyolların Schledt ırmağı üzerine kurdukları köprüyü yıkmak için bir yanar gemi sürülmüştü.

21. Orpheus'un oğlu sanılan bir ozan.

22. Ünlü bir büyücü.

23. Thebai Kralı'nın oğlu Phriksus'a üvey annesi kötü davranıyor; kız kardeşiyle birlikte altın postlu bir koça binerek uçuyorlar ve Kolkhis'e (Batum yakınlarında) sığınıyorlar. Phriksus koçu Mars'a sunuyor, fakat sonradan öldürülüyor. Argonotlar adıyla anılan bir takım Hellaslı kahramanlar, Phriksus'un öcünü almak için Kolkhis'e savaşta gidiyor ve altın postu geri getiriyorlar.

Marlowe burada İspanyolların Amerika'dan getirdikleri zenginliklere göndermede bulunuyor.

24. Roger Bacon, 13. yüzyılda yaşamış bir İngiliz bilgini. Sonradan büyücülükte büyük bir ün kazanmıştır.

25. 13. yüzyılda yaşamış bir Alman papazı, ortaçağda büyücü olarak tanınırdı.

26. *Mezmurlarla İncil*'in bazı parçaları büyücülükte kullanılırdı.

27. *Doğal bir cisim olduğu için devinebilir...*

28. Söylenceye göre Diana'nın takımyıldıza dönüştürdüğü, güzelliğiyle ünlü dev avcı.

29. Akheron tanrıları bana yardımcı olun! Yahova'nın üçlü tanrılığı üstün gelsin! Selam size, ateş, hava, su ruhları! Doğu hükümdarı, yanan cehennem hükümdarı Belzebub, Demogorgon, size yalvarıyoruz, iyilik edin, Mephistophilis çıksın gözüksün! Yahova, cehennem adına, serptiğim şu kutsal su, yaptığım şu haç ve dualarımız aşkına, çağırdığımız Mephistophilis çıksın, gözüksün!

Akheron: Cehenemmede bir ırmak. Cehennem anlamına da gelir.

Yahova: Tanrı'nın Eski Ahit'teki adı.

Belzebub: Şeytanların başlarından.

Demogorgon: Şeytanların en korkuncu.

30. Gerçekten senin de kardeşin Mephistophilis gibi büyük bir gücün var.

31. Hristiyanlarda İblis'in adı.

32. Hristiyanlara göre Tanrı'nın üç görünümü: baba, oğul, kutsal ruh (Ruh-ül-kuds).

33. Benim çömezim.

34. Ayak izlerime basacak gibi.

35. Elizabeth zamanında Almanya'da çok zengin bir ticaret kenti.

36. Gel, gel Mephistophilis.

37. Zavallıların çektikleri acıları başkaları da çekerse, bu, onlar için bir avunmadır.

38. Bitti.

39. İnsanoğlu, kaç.

40. Odysseus'un karısı. 20 yıl kocasından ayrı kaldığı halde bütün âşıklerini geri çevirmiştir.

41. Su perisi. Helena'yı kaçıran Paris'le evlenmişti. Paris onu bıraktıktan sonra Troia savaşlarında yaralanmış ve Oinone yaralarını iyi etmediği için ölmüştür. Oinone yaptığına pişman olmuş, bu acıyla da ölmüştür.

42. Amphion, çaldığı sazıyla taşları sürüklemiş ve Thebai kentinin surları bu biçimde kurulmuştur.

43. Hem olduğu yerde, hem zaman içinde.

44. Bütüne göre eşit olmayan devinimleri nedeniyle.

45. Virgilius. Ortaçağda inanıldığına göre, büyük gücüyle gömütünün yanında Posileppo Tüneli'ni oymuştur.

46. Akheron, Styks, Phlegethon.. Yunan mitolojyasında cehennemdeki üç ırmak.

47. Tanrı onu ilençlesin.

48. Tanrı ve bütün azizler onu ilençlesin; amin.

49. Baharat ve şeker katılmış bir tür şarap.

50. Kanıtına bak.

51. Burasını Robin pek okuma bilmediğinden uyduruyor.

52. Tanrı adına.

53. Günâhların günahı.

54. Bize acı.

55. Av tanrıçası Diana, saygısızlığı ve kendini bilmezliği nedeniyle Aktaeon'u geyik biçimine sokmuştu.

56. Elizabeth'in doktorlarından.

57. Troia (Dardanisus'un kenti).

58. Troia.

59. Zeus'un âşıklarından. Alevler saçan tanrıya yaklaşmış ve yanmış.

60. Helenlerin pınarlara verdiği ad. Su perisi de olabilir. Buradaki anlamı belki denizdir.

Gökler egemeni: Güneş ya da Apollon.

Burada, Apollon'un Arethusa'ya olan sevgisi anımsatılmak istenmiş olabilir.

61. Yavaş koşun, yavaş... Ey gece küheylanları!

62. Hellaslı ünlü filozof (MÖ VI. yüzyıl).

63. Saat günü bitirdi, yazar da yapıtını.

Cumhuriyet
Aydınlanma Kitaplığı

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ

Yayınlanan Kitaplar:

- 1- Sokrates'in Savunması (Platon)
- 2- Devlet Adamı (Platon)
- 3- Candide (Voltaire)
- 4- Atinalıların Devleti (Aristoteles)
- 5- Top Oynayan Kedi Mağazası (Balzac)
- 6- Devlet I-II (Platon)
- 7- Devlet III-IV (Platon)
- 8- Yüzbaşının Kızı (Puşkin)
- 9- Philebos (Platon)
- 10- İtalya Hikâyeleri I (Stendhal)
- 11- İtalya Hikâyeleri II (Stendhal)
- 12- Yaşlılık/Dostluk (Cicero)
- 13- Masallar (Aisopos)
- 14- Pazartesi Öyküleri I (Alphonse Daudet)

- 15- Pazartesi Öyküleri II (Alphonse Daudet)
- 16- Rönesans (Jules Michelet)
- 17- Dr. Jekyll ve Mr. Hyde (Robert L. Stevenson)
- 18- Alice Harikalar Ülkesinde (Lewis Carroll)
- 19- Yöntem Üzerine Konuşma (Descartes)
- 20- Gılgamış Destanı
- 21- Martı/Vişne Bahçesi (Çehov)
- 22- Gulliver Cüceler Ülkesinde (Jonathan Swift)
- 23- Totem ve Tabu I (Sigmund Freud)
- 24- Totem ve Tabu II (Sigmund Freud)
- 25- Değişen Kafalar (Thomas Mann)
- 26- Çin Öyküleri (Anonim)
- 27- Gulliver Devler Ülkesinde (Jonathan Swift)
- 28- Şiirler (Safo)
- 29- Üç Öykü (Gogol)
- 30- Mozart Prag Yolunda (Eduard Mörike)
- 31- Masallar I (Jacob ve Wilhelm Grimm)
- 32- Şeytanlı Göl (George Sand)
- 33- Çocukluk (Lev Tolstoy)
- 34- Tefeci Gobseck/Üç Öykü (Balzac)
- 35- Masallar II (Jacob ve W. Grimm)
- 36- Michael Kohlhaas (H. Von Kleist)
- 37- Yıkıntılar I (Volney)
- 38- Yıkıntılar II (Volney)
- 39- Pierre ve Jean (Maupassant)
- 40- Paul ve Virginie (Bernardin de Saint-Pierre)
- 41- Metafizik Üzerine Konuşma (Leibniz)

**42- İvan Ivanoviç ile İvan Nikiforoviç'in Öyküsü
(Gogol)**

**43- Haksız Yönetime Karşı / Tembellik Hakkı
(Henry D. Thoreau / Paul Lafargue)**

44- Sadık-Safdil (Voltaire)

45- Yunus Emre I (İlhan Başgöz)

46- Yunus Emre II (İlhan Başgöz)

47- Yunus Emre III (İlhan Başgöz)

48- Tours Papazı (H. de Balzac)

49- Bizans (Ferenc Herczeg)

**50- Erzurum Yolculuğu /Byelkin'in Ökülleri
(Puşkin)**

51- Macbeth (Shakespeare)

52- Genç Wertner'in Acıları (Goethe)

53- Yeraltından Notlar (Fiyodor Dostoyevski)

54- Pâl Sokağı'nın Çocukları (Ferenc Molnar)

55- Yalnız Gezerin Düşlemleri (J. J. Rousseau)

56- Yaşamlar (Plutarkhos)

57- Öyküler I (Oscar Wilde)

58- Öyküler II (Oscar Wilde)

59- Yeniyetmelik (Lev Tolstoy)

60- Beyaz Geceler/Uysal Kız (Fiyodor Dostoyevski)

Okurlarımız, eksik kitaplarını Cumhuriyet Kitap Kulübü'nden sağlayabilirler.

Cumhuriyet
Aydınlanma Kitaplığı

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ

Çıkacak Kitaplar:

- Faustus (Goethe)
- Yazlık Dönüşü (Goldoni)
- Karacaoğlan (İlhan Başgöz)
- Bilinmeyen Başyapıt-Kırmızı Han (Balzac)
- Sevilla Berberi (Beaumarchais)
- Ankara Anıtı (Augustus)
- Peter Schlemihl (Chamisso)
- Yeni Atlantis (Bacon)
- Gülme (Bergson)
- Yasaların Ruhu (Montesquieu)
- Aktörlük Hakkında Aykırı Düşünceler (Diderot)
- Bilge Nathan (Lessing)
- Felsefenin İlkeleri (Descartes)
- René-Atala (Chateaubriand)
- Pir Sultan Abdal (İlhan Başgöz)
- Gençlik (Tolstoy)
- Bartleby-Benito Cereno (H. Melville)

**Cumhuriyet'in
okurlarına armağandır.
Parayla satılmaz.**